

ПРОЕКТ КОНСТИТУЦИИ
РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

Подробнее на pravo.by

А ртыкул 54. Кожны абавязаны берагчы гісторыка-культурную, духоўную спадчыну і іншыя нацыянальныя каштоўнасці.

Праяўленне патрыятызму, захаванне гістарычнай памяці аб гераічным мінулым беларускага народа з'яўляюцца абавязкам кожнага грамадзяніна Рэспублікі Беларусь.

*Праект змяненняў і дапаўненняў
Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь.
Раздзел II, "Асоба, Грамадства, Дзяржава"*

Соцыум

**ВЯРТАННЕ
КАРАЛЕЎСКАГА
ПАЛАЦА**

Карэспандэнт "К" пабываў у Гродне, каб распавесці нашым чытачам пра другую чаргу работ па рэстаўрацыі знакамітага Старога замка...

СТ. 4

Соцыум

**СКАРБОНКА
ПЛАТНЫХ ПАСЛУГ**

Цікавасць да традыцыйных беларускіх рамёстваў не падае нават у часы пандэміі. Пра новыя тэндэнцыі ў дзейнасці айчынных Дамоў і Цэнтраў рамёстваў у рэгіёнах краіны чытайце на

СТ. 5

Суботнія
сустрэчы

**БЕЛАРУСКАЕ ДРЭВА
ПАЗНАННЯ КВІТНЕЕ
Ў ДУБАІ**

Галоўным мастацкім экспанатам у Дубаі з'яўляецца грандыёзнае Дрэва пазнання. Аўтар гэтага твора — маладая мастачка па тэкстылі Хрысціна Высоцкая. Пра гэтае ўнікальнае Дрэва пазнання мы з ёй і пагаварылі.

СТ. 6

Прыярытэт народнай думкі

Важнейшы напрамак забеспячэння нацыянальнай бяспекі краіны

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка падпісаў закон “Аб генэцідзе беларускага народа”.

Як паведаміла прэс-служба кіраўніка дзяржавы, законам прадугледжваецца юрыдычнае прызнанне генэцыду беларускага народа, учыненага нацысцкімі злачынцамі і іх памагатымі ў гады Вялікай Айчыннай вайны і пасляваенны перыяд (да 1951 года). Пад беларускім народам маюцца на ўвазе ўсе савецкія грамадзяне, якія пражывалі на тэрыторыі БССР у названы перыяд.

Адначасова ўсталяваецца крымінальная адказнасць за публічнае адмаўленне генэцыду беларускага народа, напрыклад, праз размяшчэнне адпаведнай інфармацыі ў СМІ або ў інтэрнэце.

Рэалізацыя закона будзе садзейнічаць недапушчальнасці скажэння вынікаў Вялікай Айчыннай вайны, а таксама паспрыяе згуртаванасці беларускага грамадства.

Дарэчы будзе дадаць, што першую вялікую нараду ў новым годзе Аляксандр Лукашэнка правёў на тэму рэалізацыі гістарычнай палітыкі.

Прэзідэнт Беларусі заявіў, што Год гістарычнай памяці, якім у Беларусі аб’яўлены 2022-ы, пройдзе пад знакам захавання гераічнай спадчыны і праўды аб усіх перыядах жыцця беларускага народа.

Паводле слоў кіраўніка дзяржавы, неабходна сістэматызаваць гістарычныя даследаванні, мемарыяльныя комплексы, вызначыць на перспектыву даты, падзеі, асобы, якія трэба увекавечыць, унесці карэктывы ў работу па патрыятычным выхаванні дзяцей і моладзі з апорай на факты гераічных подзвігаў нашых продкаў. “Сёння ўсё гэта работа з’яўляецца адным з важнейшых напрамкаў забеспячэння нацыянальнай бяспекі краіны”, — падкрэсліў беларускі лідар.

ПРОЕКТ КОНСТИТУЦИИ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

Пачалася ўсенароднае абмеркаванне праекта змяненняў і дапаўненняў Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь

27 снежня 2021 года на ўсенароднае абмеркаванне вынесены праект змяненняў і дапаўненняў Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь.

З праектам змен і дапаўненняў Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь можна азнаёміцца на сайце pravo.by, там жа можна спампаваць дадзены праект.

Подробнее на pravo.by

таксама ў пісьмовым выглядзе па адрасе: 220030, г. Мінск, вул. Берсана, 1а, НЦПІ, з паметкай «Канстытуцыя».

Матэрыялы, якія паступілі, будуць абагульняцца і сістэматызавацца Нацыянальным цэнтрам прававой інфармацыі.

Адказнасць кожнага з нас

Першы прарэктар Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў **Святлана ВІНАКУРАВА:**

Вялікая ўвага сёння надаецца зберажэнню памяці аб падзеях Вялікай Айчыннай вайны і масавага знішчэння народа Беларусі ў яе гады. Прапанова замацаваць у асноўным законе нашай дзяржавы нормы аб неабходнасці захавання памяці пра гэтыя падзеі з’яўляецца выключна актуальнай у наш час, асабліва з улікам таго, што жывых удзельнікаў вайны, на жаль, засталася ўжо не так шмат.

Што тычыцца захавання гістарычнай праўды, гэтае палажэнне варта ўспрымаць не як канчатковы вынік, а як працэс

бясконцага высвятлення і вызначэння праўдзівай карціны падзей мінуўшчыны ў святле новых адкрыццяў, гістарычных фактаў, знаходак, крыніц і сведчанняў. Але гэта значыць таксама, што ўсе яны мусяць быць праўдзівымі і мець пад сабой грунтоўную доказную базу.

У аснове дасягненняў любой краіны ляжыць канструктыўная вытворчая праца. Гэта можа быць як вытворчасць матэрыяльных дабраў, так і стварэнне духоўных каштоўнасцей, у прыватнасці — мастацкай творчасці. Таму неабходна выходзіць і належную павагу да гэтай працы, што мусяць быць замацавана ў тым ліку і ў Асноўным Законе дзяржавы, павышаючы асабістую адказнасць кожнага грамадзяніна. Любое павышэнне дабрабыту мусяць быць дасягнутае толькі сумленнай працай.

Дырэктар Нацыянальнага гістарычнага музея **Аляксандра ХРАМОЙ:**

2022-ы абвешчаны годам гістарычнай праўды, таму мы разумеем, што на Нацыянальны гістарычны музей ускладаецца

вялікая адказнасць за правільны паказ нашай гісторыі і яе асноўных момантаў, у тым ліку падзей Вялікай Айчыннай вайны, за недапушчэнне рэвізіянісцкіх тэндэнцый і адраджэння нацызму. Неабходна засяродзіцца на дэманстрацыі подзвігу беларускага народа, кансалідацыі беларускай нацыі ў выніку падзей восені 1939 года і канкрэтна на 17 верасня як Дня народнага адзінства. Нацыянальны гістарычны музей у мінулым годзе ўзяў на сябе выкананне задчы па праўдзівым асветленні гэтага этапу развіцця і станаўлення нашай дзяржавы праз шэраг знакавых выставачных праектаў.

Сёння мы ўсведамляем, што неабходна ўзмацніць і актывіза-

ваць работу ў такім напрамку таксама і ў рэгіёнах нашай краіны. У прыватнасці, можна згадаць прыклад музейна-імянінскага колішняга канцэнтрацыйнага лагера ў Бяроза-Картузскай, які існаваў на тэрыторыі Заходняй Беларусі ў 1934 — 1939 гадах.

27 снежня 2021 года на ўсенароднае абмеркаванне вынесены праект змяненняў і дапаўненняў Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь. Наш музей як метадычны цэнтр працуе з усімі абласнымі музейнымі ўстановамі для таго, каб акцэнтаваць іх увагу на неабходнасці засяродзіць сваю дзейнасць на тых палажэннях, якія датычацца сферы культуры ды захавання гістарычнай памяці і прапагандаваць да замацавання ў праекце новай Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь.

Акрамя таго, Нацыянальны гістарычны музей сёння таксама рыхтуецца да адзначэння важных памятных дат і з уласнай гісторыі: да 100-годдзя з дня заснавання нашага філіяла — Дома-музея І з’езда Расійскай сацыял-дэмакратычнай рабочай партыі, а таксама 10-годдзя Музея гісторыі сучаснай беларускай дзяржаўнасці.

Рыхтуючы планы...

4 студзеня адбылася чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь **Анатолія Маркевіча з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў міністэрства. Дзякуючы сродкам відэасувязі ўдзел у нарадзе прынялі таксама начальнікі ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.**

Было адзначана, што ўжо ўпраўленняў і аддзелаў Міністэрства культуры ўстаноў культурнай сферы для абмеркавання з іх

калектывамі праекта новай Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь. Гэтану пытанню нададзена асабліва ўвага.

Міністр таксама нагадаў, што надышоўшы 2022 год у Рэспубліцы Беларусь абвешчаны годам гістарычнай памяці. З гэтай нагоды міністрам дадзенае даручэнне скласці адпаведны спіс мерапрыемстваў у рамках яго адзначэння,

аналагічны леташняму ў час ушанавання Года народнага адзінства.

Культурнай сталіцай Беларусі на 2022 год абрана Орша, тут таксама неабходнае складанне плану мерапрыемстваў, якія раскрываць упэў патэнцыял сферы культуры і гісторыка-культурнай спадчыны Аршаншчыны.

К

Ліст у рэдакцыю

Год гістарычнай памяці

Хто не памятае мінулага, хто забывае мінулае — асуджаны зноў перажыць яго. **Безліч разоў.**

Уладзімір Караткевіч

Мяне як грамадзяніна Рэспублікі Беларусь вельмі ўзрадавала, што 2022 год у нашай краіне аб’яўлены годам гістарычнай памяці. Самі паняцці “памяць”, “гісторыя Айчыны” — надзвычай гаваркія і нават святлыя для кожнага славеннага, добрага чалавека. Нездарма апошнім часам у нашай краіне вялікая ўвага надаецца працяглым выхаванню падрастаючага пакалення. І нават у наш складаны час, калі ў “дэмакратычнай” Еўропе руйнуюцца помнікі Другой сусветнай вайны, у

Беларусі ўзводзяцца новыя помнікі, абеліскі, мемарыялы, рэстаўруюцца старыя помнікі, вядзецца актыўная пошукавая дзейнасць. Скажу больш: калі ты не цэніш гісторыю сваёй сям’і, свайго роду, не ведаш яго каранёў, калі тваё генеалагічнае дрэва расце нідзе сярод бур’яну і чартапалоху, то і паняцці “малая радзіма”, “Бацькаўшчына” для цябе нешта другаснае...

Гістарычная памяць — менавіта тая кроўна-жыццёвая аснова, на якой трывае кожны з нас. Нездарма славуты аўтар “Новай зямлі” Якуб Колас пісаў: “Толькі на ўласных каранях дае дрэва багаты плод”.

У розных кутках Бацькаўшчыны, якая страціла ў вайну кожнага трэцяга, а ў некаторых раёнах кожнага

другога хыхара, створаны мемарыяльныя комплексы, устаноўлены манументы. Сёння ў краіне каля 9 тысяч помнікаў Вялікай Айчыннай. І вельмі добра, што яны ўваходзяць у ванае-гістарычны маршрут і экскурсіі. З’яўляюцца святымі мясцінамі ўшанавання загінулых, вечным напамінам пра сапраўдную каштоўнасць міру.

Залы і экспазіцыі, прысвечаныя вайне, адкрыты ва ўсіх гісторыка-краязнаўчых музеях Беларусі. Бясцэнныя рарытэты, ваянныя хронікі гарадоў і вёсак, трагедыі ўкрадзенай малодсці, апавяданні аб подзвігу салдат і афіцэраў, якія ўнеслі ўклад у доўгачаканую Перамогу. Кожны раён Бацькаўшчыны захоўвае памяць пра тыя страш-

ныя гады. Вельмі добра, што шматлікія экспанаты ёсць і ў музеях школ, каледжаў, універсітэтаў, дзе на працягу дзесяцігоддзяў павяненны пакаленні скурупулёзна збіралі сведчання, запісалі ўспаміны салдат, партызанаў і падпольшчыкаў, вязняў лагераў.

Ужо некалькі разоў я, бываючы ў сталіцы, наведваў галоўнае сховішча рарытэтаў — першы ў свеце музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Дарэчы, гэта яшчэ і адзін з найбуйнейшых збораў планеты, прысвечаных падзеям Другой сусветнай вайны. Менавіта яго трэба перш за ўсё наведаць замежным гасцям сталіцы...

Мінулае для нас павінна быць не проста пустым гукам, а найважнейшай крыніцай для фарміравання свя-

домасці і вызначэння свайго месца ў грамадстве, у краіне. Толькі сур’ёзна аднавіваючы вопыт мінулых дасягненняў і памылак, мы здольны паспраўднаму ствараць новую гісторыю.

Зразумела, што сёння асноўнымі крыніцамі асветлення гістарычных фактаў сталі СМІ, інтэрнэт, аналітычныя праграмы тэлебачання, якіх, на жаль, заўсёды бракуе. З тэлевізійных экраннаў, у газетах і часопісах, у інтэрнэце сёння няроўна прысутнічаюць кардынальна супрацьлеглыя асветленні адных і тых жа падзей, як сучасных, так і падзей мінулых гадоў і стагоддзяў.

Таму вельмі важным ідэнтыфікатарам нашага грамадства з’яўляецца памяць пра Вялікую Айчынную. Заслугі нашых продкаў, якія адстаялі незалежнасць краіны, і памяць сучасных і будучых пакаленняў — гэта, канешне

ж, адна гістарычная прастора, пераемнасць паміж дзядамі і бацькамі, бацькамі і сынамі.

Памяць пра вайну — гэта і апісанні падзей ваянных гадоў у кнігах. Радуе той факт, што цікавацца да ваяннай тэматыкі сёння выяўляецца не толькі да юбілейных дат. Нават у 21 стагоддзі з’явілася мноства дакументальных і мастацкіх фільмаў, якія распаўдаюць пра 1418 жыхарак ваянных дзён і начэй.

Зразумела, што гістарычная памяць пра вайну — вялікая духоўная каштоўнасць нашага народа.

Аўтар многіх твораў пра ваянную гісторыю, удзельнік Вялікай Айчыннай Васіль Быкаў сцвярджаў: “Праўда ў гісторыі — функцыя адназначная, яе з’яўляюць урокі. З хлусні ніякіх урокаў не зробіш, апроч новай хлусні”.

3 павагай,
Канстанцін КАРНЯЛЮК

22 снежня ў Гродне адбылося выязное пасяджэнне Беларускай рэспубліканскай навукова-метадычнай рады па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны пры Міністэрстве культуры, на якім абмяркоўваўся далейшы ход рэстаўрацыйных работ на Старым замку.

Антон Рудак, наш спецкар / Фота аўтара Мінск — Гродна — Мінск

Урачыстае адкрыццё першага пусковага комплексу гродзенскага Старога замка адбылося летась у лістападзе. Прадметам абмеркавання падчас чарговага пасяджэння навукова-метадычнай рады на чале з намеснікам міністра культуры Сяргеем Саракачом зрабіліся нюансы другой чаргі работ па рэстаўрацыі Старога замка, якія закрануць непазрэдна корпус колішняга каралеўскага палаца, збудаванага напрыканцы XVI стагоддзя падчас кіравання караля Стэфана Баторыя.

З усімі нюансамі і дэталямі меркаваных рэстаўрацыйных работ члены навукова-метадычнай рады здолелі азнаёміцца падчас экскурсіі па аб'екце, якую правялі дырэктар Гродзенскага дзяржаўнага гісторыка-археалагічнага музея Юрый Кітурка, навуковы кіраўнік праекта Алег Шымбарэцкі і загадчык аддзела археалогіі Гродзенскага дзяржаўнага гісторыка-археалагічнага музея Наталля Кізюкевіч. Увазе ўдзельнікаў экскурсіі і пасяджэння былі прадстаўленыя меркаваныя архітэктурныя і рэстаўрацыйныя рашэнні аднаўлення, вынікі археалагічных даследаванняў і перспектывы музейфікацыі палаца.

Адным з галоўных пытанняў, што разглядалася падчас выязнога пасяджэння навукова-метадычнай рады пры Міністэрстве культуры, якое адбылося ў сценах гродзенскага Новага замка, былі пошкі балансу паміж аднаўленнем першапачатковага вобліку палаца Стэфана Баторыя канца XVI стагоддзя і захаваннем аўтэнтчных элементаў, якія дайшлі да нашых дзён у нязменным выглядзе як напамін аб пазнейшых эпохах у гісторыі Старога замка і часах знаходжання Гродна ў складзе Расійскай імперыі, калі ў будынку колішняга каралеўскага палаца размяшчалася вайскоўцы, якія перабудоўвалі гэты корпус, прыстасоўваючы яго ў адпаведнасці са сваімі патрэбамі.

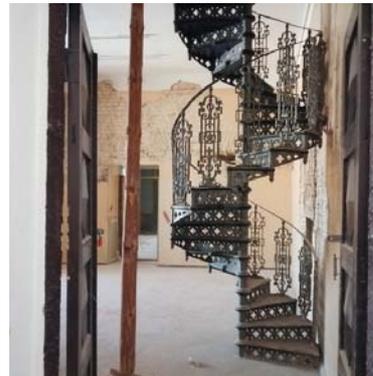

Замкавая брама.

Вяртанне каралеўскага палаца

Леваруч — дваровы фасад каралеўскага палаца.

Фрагмент інтэр'ера.

Роспіс на сцяпеннях эркера.

АКНО ў ДАЛЁКІЯ СТАГОДДЗІ

Навуковы кіраўнік праекта Алег Шымбарэцкі адзначае, што ў рамках падрыхтоўкі да рэстаўрацыйных работ на будынку колішняга каралеўскага палаца было выкананае 3D-сканаванне, што дазволіла істотна ўдакладніць інфармацыю, якая значна ўплывае на прыняцце гістарычна абгрунтаваных рашэнняў па рэстаўрацыі будынка. Па выніках гэтых работ выконваліся заадачы для высвятлення асаблівасцей канструкцыі, таўшчыні і трываласці сцен і падлогі, месцаў знаходжання цаглянай кладкі розных эпох. Наогул жа захаванасць канструкцый XVI стагоддзя ў палацы складае каля васьмідзесяці працэнтаў.

На першым паверсе былі раскрытыя рэшткі фундаменту XV стагоддзя, фрагменты сцяны і гатычнай вежы каменнага палаца, узведзенага яшчэ ў часы

ўладарання вялікага князя літоўскага Вітаўта, — будзе разгляданая магчымасць экспазіцыі гэтых элементаў у будучых музейных інтэр'ерах. Таксама мяркуецца, што для агляду наведвальнікаў будучыя раскрыты ўсе захаваныя варыянты пакрыцця падлогі, выяўленыя ў палацы. На будынку палаца будучы адноўлены першапачатковыя аконныя праёмы, закладзеныя ў пазнейшыя перыяды. У адпаведнасці з праектам мяркуецца, што два паверхі палаца будучы музейфікаваныя, у мансардным паверсе размяшчацца фондасховішчы, а ў падвале — службовыя памяшканні музея, у тым ліку пакоі для персаналу, а таксама санвузлы і кафетэрыі.

ВОБРАЗЫ ЗАМКА БАТОРЫЯ

Як распавёў дырэктар Гродзенскага дзяржаўнага гісторыка-археалагічна-

га музея Юрый Кітурка, у адпаведнасці з канцэпцыйнай музейфікацыяй колішняга каралеўскага палаца ўваход у яго будзе ажыццяўляцца праз флігель, размяшчаны ў паўночнай частцы замкавага двара, а агляд музейнай экспазіцыі мяркуецца распачынаць з другога паверха будынка, дзе наведвальнікі змогуць пабачыць фрагменты канструкцый паўночнай замкавай вежы. У першай зале гасці музея здоліць азнаёміцца з агульнай інфармацыяй аб гісторыі замка, наступныя два памяшканні будучы аформленыя, у адпаведнасці са звесткамі з захаваных гістарычных дакументаў, як залы пасяджэнняў — тут могуць адбывацца ўрачыстыя мерапрыемствы. За імі размяшчацца зала палацавай варты, дзе можна будзе атрымаць уяўленне аб побыце ахоўнікаў караля.

Далей — пакой з каралеўскай прыбіральняй, дзе расповед пойдзе аб развіцці асабістай гігіены

ў XVI — XVIII стагоддзях, а таксама аб загадкі скану фундатора палаца, вялікага князя літоўскага і польскага караля Стэфана Баторыя — як вядома, ён памёр у снежні 1586 года пасля таго, як атрымаў траўму, упаўшы, калі вяртаўся ў свае пакоі ўначы з гэтай самай прыбіральняй. За ёй размяшчацца, уласна, кабінет Стэфана Баторыя — у ёй і наступнай зале гаворка пойдзе аб гісторыі замка падчас уладарання гэтага караля і яго наступнікаў. У кутняй зале размяшчалася каралеўская спальня, якая таксама будзе адпаведным чынам музейфікаваная. Адсюль праз вестыбюль наведвальнікі палаца будучы трапляць ва ўжо дзейную

фанам Баторыем, — Галоўнаму трыбуналу. Яшчэ дзве тэматычныя залы плануецца прысвяціць гісторыі Гродна падчас войнаў XVII — XVIII стагоддзяў, у тым ліку тут мяркуецца стварэнне арсенальнай залы, дзе можна будзе пабачыць арыгінальныя гарматы і іншыя віды старадаўняй зброі. Завяршыцца экспазіцыя залай, прысвечанай гісторыі навуковых даследаванняў мінуўшчыні Старога замка, карані якіх варта шукаць у XIX стагоддзі.

ЗБЕРАГЧЫ СЛЯДЫ МІНУЛАГА

Намеснік начальніка аддзела па арганізацыі навукова-праектнага і метадычнага забеспячэння ўпраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны Святлана Краюшкіна зрабіла шэраг удакладненняў па меркаваных рашэннях аб рэстаўрацыі і музейфікацыі палаца, падкрэсліўшы, што ўсе яны мусяць абавязкова абавязвацца на гістарычныя крыніцы пры іх параўнальным аналізе. У якасці адмоўнага прыкладу, калі такія патрабаванні не былі выкананыя, згадалася гісторыя аднаўлення на пачатку

2000-х навішча вежы палаца Радзівілаў у Нясвіжы, канструкцыю якой у выніку давялося пазней істотна змяняць, наблізіўшы да гістарычнага выгляду.

Таксама было прапанавана звярнуць увагу на магчымасць аднаўлення ў музейнай экспазіцыі палаца інтэр'ераў архіўнага сховішча і памяшкання шатні, дзе знаходзіцца каралеўскі гардэроб, — іх размяшчэнне дакладна вядомае са старадаўніх дакументаў. Акрамя таго, удзельнікі рады звярталі ўвагу на неабходнасць захавання ў палацы архітэктурных элементаў XV — XX стагоддзяў, якія могуць таксама быць каштоўнымі сведчаннямі аб гісторыі гродзенскага замка ў яго развіцці. Застаецца спадзявацца, што гэтыя рэкамендацыі будуць пачутыя, і адроджаны каралеўскі палац зможа даць гасцям уяўленне аб усім багацці і разнастайнасці свайго гістарычнага шляху.

Скарбонка платных паслуг, або Для чаго патрэбны сайты і месэнджары?

Новыя тэндэнцыі ў дзейнасці айчынных Дамой і Цэнтраў рамёстваў

Цікаваць да традыцыйных беларускіх рамёстваў не падае нават у эпоху пандэміі. Мабыць, гэта адзін з асноўных вынікаў тэлефанавання “К” у рэгіёны краіны, а менавіта у раённыя Дамы і Цэнтры рамёстваў. Сюды ўсе так жа завітаюць аматары традыцыйнага беларускага мастацтва, а майстры-рамеснікі выязджаюць на фестывалі і кірмашы, дзе дэманструюць свае арыгінальныя вырабы з саломкі, дрэва, гліны і таксама пераймаюць вопыт як папярэдніх пакаленняў, так і навучаюць сакрэтам свайго майстэрства маленькіх хлопчыкаў і дзяўчынак.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

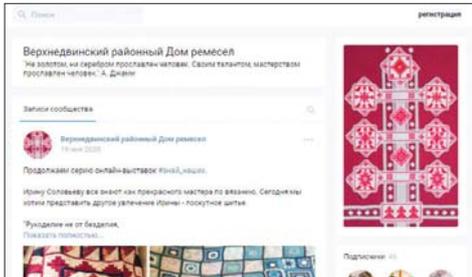
АНЛАЙН-КОНКУРСЫ — РЕАЛЬНЫЯ

Але ж, натуральна, неспрыяльная эпідэміялагічная сітуацыя, звязаная з распаўсюджаннем Covid-19, уносіць свае карэктывы ў працу раённых РДР і РЦР. З гэтай прычыны нехта ладзіць больш мерапрыемстваў за межамі свайго ўстановы ў папулярным цяпер фармаце open-air, а іншыя актыўна асвойваюць інтэрнэт і сацыяльныя сеткі разам з рознымі месэнджарамі.

Напрыклад, на youtube-канале Барысаўскага Цэнтра традыцыйнай культуры, што на Міншчыне, можна паглядзець разнастайныя відэаролікі майстар-класаў па вырабе керамічнага пано, роспісу яек воскам ды многія іншыя, а таксама паназіраць на анлайн-выставы вырабаў майстроў народнай творчасці. А яшчэ на Барысаўшчыне ладзяць анлайн-конкурсы для ўсіх аматараў народных традыцый. Так, летась Цэнтр традыцыйнай культуры Барысава запрашаў усіх узяць удзел у анлайн-конкурсе “Дзяды і нашчадкі”, які быў прысвечаны народнаму святу Дзяды. Па выніках конкурсу супрацоўнікі Цэнтра тра-

Супрацоўнікі Ваўкавыскага РЦР каля свайго рэзідэнцыі Дзеда Мороза.

Апошні запіс на адной са старонак у сацыяльных сетках Верхнядзвінскага РДР датаваны 19 лістапада 2020 года.

дыцыйнай культуры зладзілі ў лістападзе мінулага года анлайн-фотавыставу. Таксама не адстаюць ад міньскіх калег і на Гомельшчыне. Напрыклад, Аццябрскі Дом рамёстваў сёння вельмі актыўна ў сацыяльных сетках. Менавіта там супрацоўнікі размяшчаюць разнастайныя навіны пра сваю дзейнасць, дэманструюць дасягненні і здабыткі ды абвешчваюць пра розныя паўзе і конкурсы. Так, летась у раёне ладзілі выставу-конкурс “Вянок Рудабельскіх талентаў”. Палажэнне конкурсу было размешчанае на старонцы Аццябрскага РДР у адной з сацыяльных сетак.

— Таксама ў 2021 годзе мы паўдзельнічалі ва ўсіх буйных традыцыйных рэспубліканскіх фестывалях, — адзначае дырэктар Аццябрскага РДР Таццяна Халядок. — Напрыклад, пабылі на рэспубліканскім фестывалі-кірмашы народных мастацкіх промыслаў “Вясны букет 2021”, рэспубліканскім свяце Купалля “Александрыя збірае сяброў” і некаторых іншых.

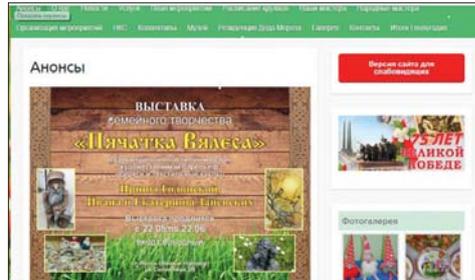
Па словах кіраўніка ўстановы, на базе РДР у параўнанні з мінулым годам

значна актывізавалася працэс вывядзенне мерапрыемстваў, сюды ўсе так жа завітае моладзь, каб пазаймацца ў гуртках. Таму план платных паслуг ва ўстанове выкананы на 140% ад узорна мінулага года.

І гэта не толькі заробак ад продажу сувеніраў прадукцыі, а і праца па дагаворах з заказчыкамі. Акрамя таго, у культурна-забаўляльным комплексе “Бубнаўка” Аццябрскага раёна сёння адчынена сядзіба Дзеда Мороза, дзе мясцовыя майстры вельмі паспяхова гандлююць сваімі вырабамі. Усе гэты і паляпшае “скарбонку” плана платных паслуг установы.

КАНТАКТЫ НАВАТ БЕЗ САЙТА

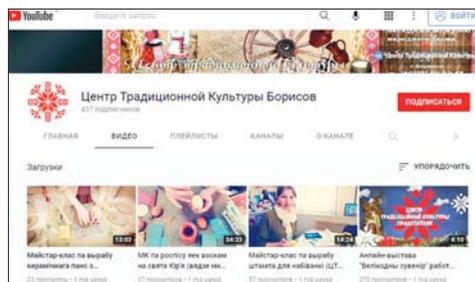
Праўда, “сябруюць” з інтэрнэтам далёка не ўсе раённыя Дамы і Цэнтры рамёстваў. Напрыклад, адшукаць у Сечіве інфармацыю пра Верхнядзвінскі РДР мне было даволі складана. Як патлумачыла дырэктар Дома рамёстваў Святлана Малахоўская, пакуль што сайт установы не створаны, хоць гэта і плануюцца зрабіць. Таму свае

Анонсы на старонцы сайта Ваўкавыскага РЦР.

Супрацоўнікі Аццябрскага РДР ладзяць майстар-клас па вырабе прадметаў з гліны.

Старонка YouTube-канала Барысаўскага Цэнтра традыцыйнай культуры.

навіны супрацоўнікі Верхнядзвінскага РДР публікуюць у сацыяльных сетках раёнага Цэнтра культуры і народнай творчасці. Тым больш што РДР уваходзіць у склад Цэнтра культуры і з’яўляецца яго структурным падраздзяленнем.

Разам з тым на сайце Верхнядзвінскага райвыканкама я адшукаў спасылку на старонку мясцовага РДР у адной з сацыяльных сетак. Апошняя інфармацыя на ёй пазначана... 19 лістапада 2020 года. Улічваючы, што цяпер на двары рэй выдзе 2022 год, інфармацыя, на мой сціплы погляд, някэпска было б і ановіць.

Балазе мясцовым супрацоўнікам ганарыцца ёсць чым, як і ёсць пра што раскажаць і інфармаваць. Напрыклад, па словах Святланы Малахоўскай, першага снежня ў Віцебскім аблас-

ным металычным цэнтры народнай творчасці адкрылася выстава габеланаў “Тканыя гісторыі”, у якой самы чынны ўдзел узялі майстры з Верхнядзвінскага раёна.

А вось у Дрыбіне, што ў Магілёўскай вобласці, у мясцовым Доме рамёстваў вырашылі сканцэнтравана працы не ў сацыяльных сетках, а ў месэнджарах, таму, як кажа дырэктар установы Таццяна Сіроціна, праз іх тут цяпер адбываецца ўся сувязь з наведвальнікамі і патэнцыйнымі кліентамі. Акрамя таго, менавіта праз месэнджары супрацоўнікі Дрыбінскага РДР аказваюць бясплатныя кансультацыі па тых ці іншых відах народных рамёстваў.

— Так нам намога больш зручна працаваць, — упэўнена кіраўнік Дрыбінскага РДР Таццяна Сіроціна. —

Мы можам адразу даваць адказы на ўзніклыя пытанні, кансультаваць, прымаць заказы ад жыхароў Дрыбіна і ўсяго раёна. Гэта рэальная сувязь з нашымі прыхільнікамі і аматарамі народных промыслаў і традыцый.

Ды і ў самім РДР, які размешчаны ў аграгарадку Кароўчына Дрыбінскага раёна, заўсёды гатовы пракансультаваць любога ахвотнага па тым ці іншым відзе дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, запрасіць стаць удзельнікам майстар-класа або асвоіць навыкі ўпадабаннага рамёства. Балазе вясковым майстрам удалося захаваць многія традыцыйны народнай творчасці: вышыўкі, ткацтва, пляцення паясоў, лозапляцення і пляцення лапцей. Апошняя з названых традыцый, да слова, унесена ў Спіс нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей Беларусі.

— Насамрэч народных промыслаў на Дрыбінскай зямлі значна болей, і нашы супрацоўнікі здолелі даць новае жыццё шматлікім з іх, — кажа Таццяна Сіроціна. — Напрыклад, мы абавязаны першаму кіраўніку і заснавальніку нашага Дома рамёстваў Ларысе Заклікоўскай тым, што сакрэты пляцення лапцей не зніклі ў невядомасці. Іх удалося ўзнавіць, і цяпер дрыбінскія лапці ўпрыгожваюць шматлікія музейныя экспазіцыі і прыватныя калекцыі.

Ды і ўвогуле, кажа кіраўнік мясцовага РДР, самаробныя прадметы з лапы цяпер карыстаюцца значна большым попытам, чым з той жа саломкі, бо рынак сёння ўжо насычаны і нават перанасычаны саламянымі вырабамі.

— А мы актыўна вывучаем попыт і прапанову, сочым за тым, каб вырабы нашых майстроў прадаваліся і падчас выездаў на фестывалі, і ў нашых гандлёвых аб’ектах, што размешчаны ў Дрыбіне, — адзначае Таццяна Сіроціна. — Дарчы, калі да нас звяртаюцца па той ці іншы прадмет, просяць нешта выбраць пад замову, мы можам і самі арганізаваць дастаўку замовленага пакупніку ў любы пункт раёна.

Што ж, сапраўды, як кажуць у падобных выпадках, рынак дыктуе свае ўмовы. Таму падобная мабільнасць супрацоўнікаў Дрыбінскага РДР, іх актыўныя анлайн-сувязь з аматарамі народных рамёстваў не можа не выклікаць павагі. А дрыбінскі вопыт, магчыма, варта браць на ўважэнне і іншым раённым Домам і Цэнтрам рамёстваў Беларусі, бо перспектывы тут — навідавоку.

УМЕННЕ “КРУЦІЦА”

Дарчы, паводле прыняцця “хочаш жыць — умеі круціцца” працуюць і супрацоўнікі Ваўкавыскага раёнага Дома рамёстваў, што на Гродзеншчыне.

Заканчэнне на ст. 12

Фота Віталіны ВАРАШКЕВІЧ

Беларускае Дрэва пазнання квітнее ў Дубаі

Выставамі дасягненняў народнай гаспадаркі, ці ВДНГ у маштабе планеты, можна назваць Сусветныя выставы Эксро: свае найлепшыя дасягненні, тое, чым можна пахваліцца і чым можна здзівіць астатні свет, дэманструюць розныя краіны. Чарговая Эксро цяпер праходзіць у Аб'яднаных Арабскіх Эміратах у Дубаі. Зразумела, на першым плане — тэхналогіі і вытворчасць, але традыцыйна значнае месца ў павільёнах краін займае тэма культурнай спадчыны і сучаснага мастацтва. Павільён Беларусі на Сусветнай выставе ў Дубаі ўражае ўсіх — галоўным мастацкім экспанатам там з'яўляецца грандыёзнае Дрэва пазнання. Аўтар гэтага твора — маладая мастачка па тэкстылі Хрысціна Высоцкая. Сем гадоў таму яна з чырвоным дыпламам скончыла Беларускаю дзяржаўную акадэмію мастацтваў, цяпер сама там выкладае. Хрысціна Высоцкая — прадстаўніца ўжо новай, маладой і канцэптуальнай тэкстыльнай хвалі, творца, якая глядзіць не ў мінулае, а ў будучае. Пра гэтае ўнікальнае Дрэва пазнання мы з ёй і пагаворым.

Надзея КУДРЭЙКА

— Як вам пашчасліла стаць аўтарам твора для Павільёна Беларусі на Эксро ў Дубаі?

— Гісторыя пачалася, можна сказаць, з маёй першай персанальнай выставы “Паліаройды” ў Гарадской мастацкай галерэі твораў Леаніда Шчамялёва — было гэта ўвесну 19-га года. А якраз тады аргкамітэт беларускага павільёна на Эксро шукаў творчыя праекты, каб напоўніць імі аб’ект, і звярнуўся ў нашу Акадэмію мастацтваў. Там ім парайлі наведць тры выставы, якія ў той час праходзілі: кафедры прамысловага дызайну з работамі ў галіне дызайну транспарту, кафедры дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва і маю персанальную. Забягаючы наперад, скажу, што ў выніку ў Дубаі выстаўлены і цэлы блок дыпломных работ выпускнікоў акадэміі па спецыяльнасці транспартнага дызайну. На той момант не было ніякай канкрэтнай інфармацыі — проста на маю выставу прыйшлі дырэктар Павільёна Беларусі Святлана Яшэнка з Нацыянальнага цэнтра маркетынгу разам з практным менеджарам з боку швейцарскага падрадчыка Гёкханам Йылмазам. І я памятаю, як Гёкхан, убачыўшы мае тэкстыльныя скульптуры, адразу імі зацікавіўся і нават сказаў нешта накіштал таго, што “якраз гэта нам і трэба”. А праз пару месяцаў мне патэлефанавала Святлана Яшэнка і прапанавала стварыць для Эксро “дрэва ў духу таго, што вы робіце, толькі вышэйшай 10 метраў”!

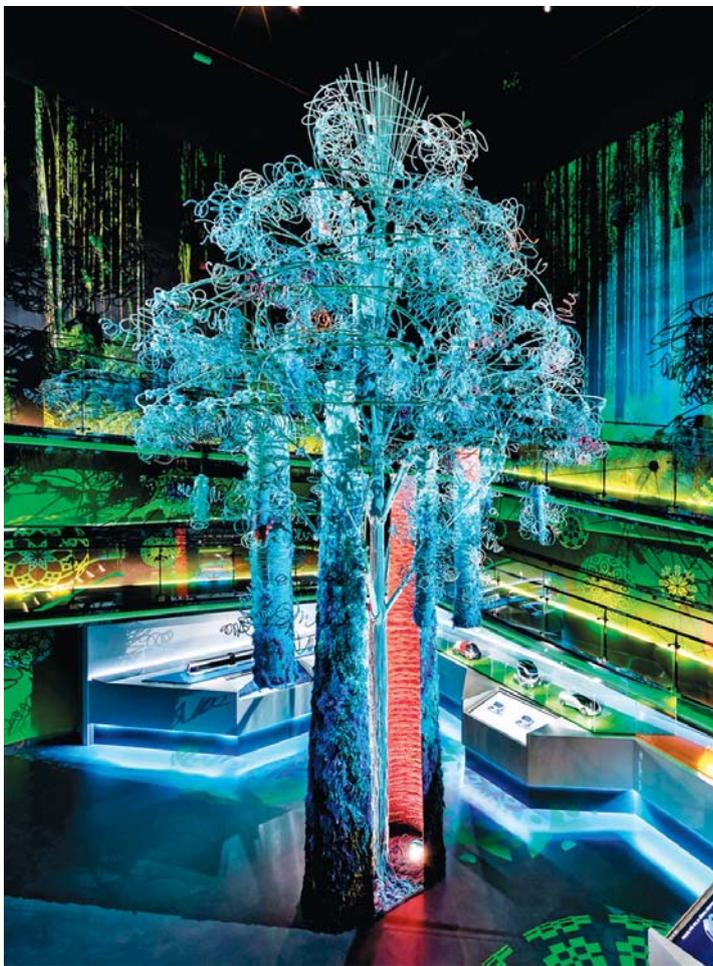
— Я так разумею, што ідэя менавіта дрэва ўжо існавала, бо тэма беларускага павільёна — “Лес тэхналогій будучыні”...

— Калі мне далі рэндэры — макеты ў лічбавым фармаце, — якраз на тым месцы, дзе цяпер стаіць Дрэва пазнання, было пазначана нейкае ўмоўнае дрэва. Праўду сказаць, ад тых першапачатковых макетаў і нішмат засталася, цяпер многае выглядае інакш. Мне далі ўсе параметры, расказалі канцэпцыю: што гэта будзе так званая Wow-зона, што наведнік спачатку пройдзе па іншых памяшканнях, і напрыканцы ўжо, праз калідор з мастацкімі фотаздымкамі, трапіць у Wow-зону — і зойдзе ён на ўзроўні кроны Дрэва, а потым па галерэях спусціцца ўніз, да яго каранёў. А яшчэ на першай жа рабочай сустрэчы Гёкхан сказаў, што яму хочацца, каб Дрэва было ў тых жа колерах, як і мая скульптура “Стварэнне Евы”, якую ён бачыў на выстаўцы.

І вось жа якое супадзенне, як вышлі зоркі — гэтай скульптуры на выставе “Паліаройды” не павінна было быць! Я яе рабіла для конкурсу ў Расіі, але ў апошні момант для экспазіцыі не хапала яшчэ аднаго твора, і я напрасілася высласць работу крыху пазней, каб спачатку выставіць яе ў Мінску. Так прадстаўнікі Эксро і змаглі яе убачыць, і яна дала штуршок стварэнню Дрэва пазнання. Колеры адны і тыя ж: блакітны і цёмна-ружовы, каралавы. І якраз тады я толькі пачала працаваць з біблейскай тэматыкай, а тут услед за “Евай” мне прапанавалі і Дрэва пазнання...

— Здагадваюся, што працэс стварэння быў вельмі працаёмкім, але ж “пашанцавала”, што Эксро-2020 праз каранавірус перанеслі на 2021-ы...

— Думаю, мы паспелі б і так, проста, можа, не настолькі дасканалася ўсё атрымалася б. А працы

супраўды было многа. Я ж спачатку планавала ўсю гэтую верхнюю частку з лісцем зрабіць як інсталіцыю, падвешаную да столі: асобна ствол на падлозе, асобна — крона над ім. Аднак архітэктары павільёна казалі, што ствол на гэта не была разлічаная і проста не вытрымае. Такім чынам, задача моцна ўскладнілася — патрэбна была самастаячая канструкцыя. І тады я звярнулася да скульптара Аляксандра Дранца, у якога ёсць вялікі вопыт працы з металам і з манументальнымі канструкцыямі. І вось яшчэ адно супадзенне, рука лёсу — знаёмлілася мы з ім якраз на адкрыцці выставы “Паліаройды”. Потым наступнае пытанне — а дзе працаваць з такімі вялізнымі памерамі, калі вышыня скульптуры пад 10 метраў і дыяметр большы за 5 метраў? Належнай майстэрні і не знойдзеш. Так мы звярнуліся на скульптурны камбінат Саюза мастакоў. Дарэчы, калі расказалі там пра нашу ідэю, усе спачатку былі ў шоку — а як такое стварыць? Частку каркаса мы зрабілі з дапамогай Юрыя Уласіка, які быў нашым асістэнтам па метале.

— Вы змаглі сабраць Дрэва ў Мінску, пабачылі вынік?

— Не, так не атрымалася. Бо і мантаж складался — у Дубаі мы тры тыдні з групай індыйскіх рабочых гэтым займаліся, ды і тэкстыль — матэрыял, які лёгка можна запэкаць, парваць... Усю тэкстыльную частку я рабіла сама, а асістэнтам па тэкстылі была мая мама Людміла Высоцкая. Яна інжынер, як і бацька, але калі я пайшла вучыцца на тэкстыль, дык і сям’і давалося з ім пазнаёміцца. (Смяецца.) Уявіце, што ўсе ніш, з якіх складаецца крона, ручную прапанаваны на металічны драг, а дроты пайшоў чатыры кіламетры! Ворс рабіўся ўжо ў дывановай тэхніцы з розных валокнаў — шарсцяных, паўшарсцяных, акрылавых, іншых: гэтая розніца фактур была істотнай для маёй задумы.

— Пазнаёмце нас з ідэяй гэтага твора, з яго мастацкай канцэпцыяй.

— Калі ў некалькіх словах: сувязь з нашымі каранямі, сувязь мінулага і сучаснага, рух уверх і далей у будучыню. Апорны ствол з канатаў — як паток энергіі роднай зямлі, Радзімы, што нас сілкуе. Карані ўнізе вы-

кладзеныя таксама канатамі. Блакітны — колер энергіі, колер хуткасці думак, ментальных узамадзеянняў. А мяккі і цёплы чырвоны колер унутры Дрэва сімвалізуе сям’ю, кроўныя сувязі, любоў. Усё разам атрымліваецца так, што ўверх, фантамам, уздымаецца энергія каранёў, энергія сям’і і на версе раскрываецца ва ўсе бакі лініямі, як касмічны Сусвет. А цыліндры, што спускаюцца з галін, — гэта і ёсць мы, людзі, плады гэтага дрэва нашай культуры, нашай спадчыны. І ўсе мы звязаныя гэтымі лініямі, і ўсе працуем на адно агульнае дабро.

— Перад Новым годам вы пабывалі ў Дубаі, на ўжо дзейнай выставе, у адкрытым для ўсіх наведнікаў Павільёне Беларусі. Як уражанні? Адчулі гонар за свой твор?

— Яшчэ ўлетку мы ездзілі на мантаж Дрэва і адразу быццам трапілі ў нейкі фантастычны свет — як на Марс прыляцелі! Немагчыма было паверыць, што на месцы гэтай грандыёзнай будоўлі яшчэ нядаўна была пустыня. Туды нават метро праклалі! І на мантажы не толькі мантажнікі-высотнікі працавалі — і я пабыла ў гэ-

тай скуру: дашывала на вышыні, дамацоўвала дэталі. Незабыўнае адчуванне, на ўсё жыццё запомню. І яшчэ тады ўсе, хто там працаваў ці заходзіў паглядзець, моцна здзіўляліся, бо бачылі, што атрымліваецца паўнаватрасны і арыгінальны мастацкі твор.

А цяпер я прайшлася па павільёне як звычайны наведнік, разам з усімі. І я так захлыналася ў эмоцыях, што ажно слёзы наварочваліся. Калі пасля інавацыйных залаў, пасля міні-фільма пра адметныя мясціны Беларусі, пасля фотаздымкаў з нашымі лясамі і азёрамі ў выніку трапляеш у Wow-зону, то такі гонар узнікае — што гэта ўсё пра тваю краіну, што ты яе частка! І калі я бачыла Дрэва ўжо з належнай падсветкай, у гэтым інтэр’еры, мне ажно не верылася, што гэта менавіта я два гады над ім працавала, што атрымалася так, як і было задумана, і што колеры — такія, як і хацелася. А я ж сама ўсё фарбавала — 500 кілаграмаў вавоўны. Дрэва важыць больш за тону, у ім безліч дэталей, і вось тое, што ўсё зраслося, — проста цудо! Я так гэта ўспрымаю.

— А як рэагуюць глядзчы? Ці карыстаецца беларускі павільён на Эксро папулярнасцю?

— Наведнікаў вельмі многа — па тры тысячы на дзень, а ў выхадныя і па пяць тысяч. Наш павільён, можа, і не самы вялікі, і нейкімі касмічнымі перформансамі не зааб’явіў, але я лічу, што свабодна адпрацоўвае, мае свой адметны твор. І я сама магла па некалькі гадзін стаяць ля Дрэва і глядзець на людзей, што прыходзіць, — якія зыццапаюцца, здымаюць, робяць сэлфі на фоне Дрэва. Раз-пораз я з кімсьці знаёмлілася, дык усе шчыра здзіўляліся, калі даведваліся, што гэта ўсё зрабіла каманда з чатырох чалавек: думалі, што працавала нейкая вялікая кампанія, салідная архітэктурная фірма.

— Для Беларусі гэта, мабыць, ўнікальны твор, нічога падобнага ў нас раней не рабілі, прада?!

— Можна смела казаць, што гэта самая вялікая тэкстыльная скульптура ў Беларусі. У нас увогуле падобны напрамак новы. Але гэта не проста скульптура, а самастаячая скульптура, якая мае адзін пункт апоры, што робіць яе даволі рэдкай і ў маштабе свету. Бо звычайна вялікія канструкцыі ствараюцца ў выглядзе падвешаных інсталіцый ці націгнутых рознымі прыстававаннямі. Пакуль Эксро не адкрылася, мне нельга было

расказваць пра Дрэва, затое цяпер з усяго свету з прафесійных колаў пішуць — такую вялікую цікавасць яно выклікае.

— Ці маглі вы ўявіць, калі пайшлі вучыцца на тэжыстыль у Акадэмію мастацтваў, што праз пэўны час зоймецца падобнымі эксперыментамі? І як вам удалося так хутка прайсці шлях ад традыцый да актуальнага, канцэптуальнага мастацтва? Не сакрэт, што да тэжыстылю, увогуле да дэкаратыўна-прыкладных відаў некаторыя ставяцца крыху паблагліва.

— Канешне, не магла ўявіць, і тое, што цяпер адбываецца, гэта проста суд. Пасля школы я ўвогуле збіралася паступаць на ядзерную фізіку, бо была алімпійдніцай па фізіцы, па астраноміі. Але недзе ўнутры ў мяне было жаданне стаць мастаком, хоць спецыяльнай адукацыі я не мела — праўда, і малывала, і вучылася гэтак. У выніку перамагла маю — я здолела падрыхтавацца і паступіць на тэжыстыль, на той момант асабліва яшчэ і не разумеючы, што гэта такое. Суд судам, але, мабыць, усё не проста так з’яўляецца — я вельмі ўпартая, я буду працаваць і працаваць, буду прабаваць і прабаваць, буду спаць па тры гадзіны, але зраблю.

Што тычыцца эксперыменту — мне проста адразу вельмі пашчасціла з выкладчыкамі: гаворка пра Паўла Пятровіча Бондара, які ў тэжыстылі быў эксперыментатарам нумар адзін у Беларусі. Калі б не гэты штуршок ад яго, я і не ведаю, як бы там далей. Пайсці па шляху эксперыменту мне было, мабыць, наканавана. Мне ніколі не падабалася ўспрымання тэжыстылю як нейкага “руказдзеля”, мяне жахліва раздражняла, калі ў акадэміі нашу спецыяльнасць той-сёй называюць і называе, “трыпкіамі”. І ў мяне адразу было імякненне даказаць адваротнае: што гэта высакароднае мастацтва, сучаснае, актуальнае. Што ў творы можа быць канцэпцыйны, што ў ім можна расказаць гісторыю, можна выказаць філасофскую ідэю і г. д.

— Цяпер вы і самі выкладаете...

— Як выкладчык я паставіла сабе задачу нешта змяніць. Я не рыхтавалася, але мяне размеркавалі ў нашую ж акадэмію, чаму я спачатку не ўзрадавалася. Аднак потым зразумела, што лёс пра мяне паклапаціўся — я застаюся ў прафесіі, я маю магчымасць трансляваць свае погляды на тое, якім павінна быць сучаснае тэжыстыльнае мастацтва, я магу ствараць сваё ўласнае кам’юніці, сваё ўласнае творчае атачэнне. Бо студэнтаў і разглядаю ў якасці будучых калег і з першага ж курсу натхняю іх на тое, што тэжыстыль — гэта сучаснасць і прастора для творчасці і эксперыменту.

Імя спевака Андрэя ПАНІСАВА да нядаўняга часу ведалі хіба што ў Лідзе. Але мінулы год, асабліва яго заканчэнне, многае змяніў. Летась у Беларусі прайшоў першы сезон тэлевізійнага шоу талентаў “Х-Фактар”, і ў фінале, які адбыўся напярэдні Новага года, пераможцам стаў менавіта Андрэй Панісаў. На нашай эстраднай сцэне гэта новае імя — Андрэй толькі пачынае займацца папулярнай музыкай, бо вучыўся акадэмічнаму вакалу. Але па заканчэнні тэлепраекта ў яго з’явіўся шанс стаць папулярным артыстам — наперадзе канцэрты, гастролі, свае песні, ратацыі ў эфірах...

Надзея КУДРЭЙКА

“Х-Фактар” у Беларусі: ёсць пераможца!

— Вас можна павіншаваць з самым вялікім поспехам у яшчэ нядоўгай музычнай кар’еры...

— Думаю, самыя галоўныя дасягненні ў мяне яшчэ наперадзе, але на гэты момант — так. Падзеі апошніх гадоў быццам рыхтавалі мяне да ўдзелу ў “Х-Фактары”: падчас тэрміновай службы ў войску я трапіў у Акадэмічны ансамбль песні і танца Узброеных сіл Беларусі — выступаў нават у Маскве на сцэне Крамлёўскага палаца, пазатэа ўдзельнічаў у адборы на “Славянскі базар у Віцебску” — тады ўпершыню спяваў у жывым тэлеэфіры, і г. д. Адбор на “Х-Фактар” пачынаўся ж яшчэ ў 2020 годзе. І тады, памятаю, брат мне напісаў: “Давай, падавайся туды!” Але на той момант я быў яшчэ не гатовы — і вакальна, і псіхалагічна. Але потым прыняў удзел у адборы на віцебскі фестываль, набыў вопыт як прафесійны артыст у Лідскім эстрадным аркестры, і вось цяпер адбылося тое, што адбылося.

— Наколькі бурна перажыў перамогу? Цяпер вы так спакойна, без асаблівых эмоцый пра гэта гаворыце...

— Мабыць, я яшчэ не паспеў да канца ўсвядоміць, не было на гэта часу — усё распісана па хвілінках. Пасля фіналу 25 снежня — сустрэчы, інтэрв’ю, здымкі... З’ездзіў у родную вёску падыказаць усім сваім — у наш Дом культуры сабралася больш за сотню чалавек, а для Бердаўкі гэта рэкорд! Спяваў, расказваў гісторыі, адказваў на пытанні. У Лідзе была сустрэча з прыхільнікамі — нехта нават са Слоніма на яе прыехаў, сустракаўся з адміністрацыяй горада...

— Пра вас на тэлепраекце часта гаварылі як пра “сялянскага баніста”...

— А я і не хаваю, што сам з вёскі і вучыўся на класе баяна — у нашым аграпрадпраце Бердаўка Лідскага раёна працуе філіял музычнай школы. І я ганаруся сваёй вёскай, дзе мяне заўсёды

падтрымлівалі, дапамагалі, казалі: “Давай, выбірайся ў людзі, ідзі наперад!” Яны за мяне вельмі рады, і на сустрэчу ў Дом культуры прыйшла адна шостая частка вёскі. (Смяецца.) Мяне ўсе ведаюць, бо я там з шасці гадоў выступаю. Часцей я спяваў пад гітару, але ў Лідскі музычны каледж паступіў па класе баяна. І вось там ужо на выпускным курсе наша выкладчыца сал’феджыа сказала, што ў мяне ёсць задаткі вакаліста, і адправіла да педагога па вакале. За паўгода мне зрабілі рэпертуар, і я паступіў у Гродзенскі ўніверсітэт на аддзяленне харавога дырыжывання і вакалу.

Але займаўся я акадэмічным вакалам — опера, аперэта, класічныя творы: у мяне такі голас, тэнор. Пад час вучобы працаваў у “Гродзенскай капэле”, і мы спявалі месы ў касцёле, калі там збіралася пад тысяччу чалавек — для мяне гэта былі вельмі значныя падзеі. Як вакаліст я моцна развіўся ў ансамблі ў арміі, бо мне пашанцавала там сустрэцца з заслужаным артыстам Беларусі Леанідам Міхайлавічам Некрашэвічам — выдатным педагогам па вакале, італьянскай школай спяваў. Але акадэмічнаму спеваку, каб выступаць на вялікіх сцэнах, трэба быць найлепшым, бліскучым, бо там усё выконваецца ў аднолькавай манеры. А я пасля арміі пайшоў у Лідскі эстрадны аркестр і там паціху пачаў засвойваць эстрадны рэпертуар.

— Ваш шлях у тэлепраекце не быў безбарымным. Наадварот — на самым пачатку былі перашкоды, і крытыкавалі вас пад час жорстка...

— Так, яшчэ на папярэдніх этапах было няпроста, і ў трэніровачным лагеры я ўсё спрабаваў недзе скажваць. Трапіў спачатку ў каманду Сяргея, але ён мяне хутка выключыў — выратавала Вольга Бузава, узяўшы ў сваю каманду. І ніяк я тады не мог падумаць, што здолее перамагчы.

Фота з ўласнага архіва артыста

— Як вам, чалавеку з вышэйшай вакальнай адукацыяй, працаваць з гэтым настаўнікам?

— Значу, што Вольга Бузава была не педагогам, а настаўнікам каманды. У нас былі іншыя педагогі па вакале, і быў музычны прадзюсар — а гэта знамяціты па рабоце прадзюсар. Яна глядзела ўсе нумары і абмяркоўвала іх з прадзюсарамі праекта, яна сачыла за тым, каб у інтэрв’ю пранас гаварылі, каб заўсёды было чутна пра “Х-Фактар”. І падтрымлівала ў псіхалагічным плане, накіроўвала духоўна. Праект рознічыны на выбраванне трываласці, і Вольга дапамагала нам спраўляцца са страсам, расказвала гісторыі са свайго вопыту, дзялілася прыёмамі, як вытрымліваць нагрузку, як рэагаваць на хейтару. Я задавалены тым, што маім настаўнікам была менавіта Вольга. Яна падтрымлівала не толькі мяне — нас усіх. На тэлеэкране глядзач бачыць нешта адно — у тэле-

бачання свае законы, а мы знутры бачым крыху іншае. І Вольга, па-мойму, рабіла ўсё годна і правільна.

— Якія выступленні ў вас атрымаліся найлепшымі, а якія, можа, прарваліся?

— Зусім прарваліся, мабыць, і не было, але ка-сякоў, канешне, хапала. Самы першы эфір, я лічу, атрымаўся ідэальным — бо тады было шмат часу для падрыхтоўкі: я выконваў “Як ты там” з рэпертуару Alekseev’a. На пятым эфіры, калі нагрузка вырасла неверагодна, я трохі наблытаў са словамі “Замак з дажджу” Уладзіміра Прансякова. Тады ўсе канкурсанты ўжо ледзь не падалі ад стомленасці і ва ўсіх былі праблемы са звязкамі. У цэлым я сабою задаволены — бо выстаяў, вытрымаў, хаця, канешне, заўсёды можна было б і лепей. На трэцім эфіры я выйшаў на сцэну ў выглядзе вампіра, калі спяваў песню на французскай мове з мюзіка “Мощарт. Рок-опера”, — акрыў у сабе новыя бакі ў плане артыстызму. Я ж раней такія песні не спяваў. У аркестры даводзілася выконваць

нешта з Меладзе, з класічнай савецкай эстрады, бадай і ўсё. І на тэлепраекце ўсюму вучыўся ў працэсе. Увогуле, я бачу сабе выканаўцам поп-музыкі, але лірычнай, прыгожай — як у Сяргея Лазарава ці Alekseev’a. І сам я пішу такія ж лірычныя і меладычныя песні.

— Па рэжысёрскім сцэнарый на экране нярэдка абыгрывалася тэма, што вы стрыманы, выхаваны, сціплы хлопец. Вы спраўды такі ў жыцці?

— Выказваць падобныя меркаванні — справа іншых людзей, але я на праекце быў такім, якім ёсць. Мне ніто не прдумваў ніякага іміджу, у мяне яшчэ не было папярэдняй працяглай кар’еры, каб гэты імідж склаўся. Я там абсалютна нічога не хаваў. Але ў мяне спраўды ёсць павага да людзей, я лічу, што паводзіць сабе трэба заўсёды годна, што трэба не скандальніць, трэба цаніць час і працу іншых, і г. д.

— На думку многіх, ледзь не лепшае вашае выступленне было з песняй “Маміны вочы” з рэпертуару Тамары Гвердцытэлі. Вельмі рызыкаваць паглыбіцца ў вашу асабістую трагедыю. Уяўляю, як было няпроста выступаць з такой песняй.

— Я спачатку не расказваў і не збіраўся. Маёй маме не стала 13 гадоў ужо ў выніку крымінальнага здарэння. Але з канкурсантамі для тэлевыпуску робіцца вельмі працягла інтэрв’ю, і нежк мы так разгаварыліся, што я сам не заўважыў, як пачаў адкрывацца. Гэта такая асабістая тэма, на якую я ўжо даўно ні з кім не размаўляю. І прадзюсары праранавалі мне песню “Маміны вочы”. А я ніколі не спяваў пра маму — проста не мог. Выступленне ў тым конкурсным эфіры мне далася неверагодна цяжка. І змошны мне не трэба было прдумляць — яны былі спраўдлівымі.

— Як у пераможцы тэлешоу ў вас пачынаецца зусім новае жыццё. Што ў бліжэйшым раскладзе?

— На базе “Х-Фактара” створана прадзюсарская кампанія на чале з Сяргеем Мінскім, і ўсе 14 фіналістаў падпісалі з ёй кантракт: мае выступленні цяпер будуць адбывацца толькі пад кіраўніцтвам прадзюсараў. З лютлага па ліпеня ў нас плануецца гастрольны тур па Беларусі, які скончыцца вялікім канцэртам на фестывалі “Славянскі базар у Віцебску”. Зараз для нас пішуцца песні, якія потым пойдуч у эфіры, — звычайна я праца.

Для мяне вельмі важна выказаць падзяку — шчырую падзяку ўсім глядачам, якія мяне падтрымлівалі, за мяне галасавалі! І шчыра дзякую Белтэлерадыёкампаніі за тэлепраект, які даў мне такі шанс.

Па-першае, у адрозненне ад некаторых ранейшых форум складаўся выключна з нашых пастановак — максімум з запрошанымі зорнымі салістамі. Па-другое, прымержанавана да фестывалю прэм'ера "Самсона і Далілы" К. Сен-Санса ставілася амаль той жа пастаноўчай камандай, што і "Віцеся, Фатум", таму добра вынік можа быць такім і іншай прабыць. Па-трэцяе, запрошаныя зоркі таксама ўжо да нас прызджалі, таму не ўважлівае гэтымі "містарам-місц Ікс" і не толькі цапкам спраўдзілі, але і пераўзышлі ўсе чаканні.

Мінскі міжнародны Каляды оперны форум — заўжды раўнанне-параўнанне з некалькімі невядомымі. Але цяперашні, адзінаццаты фестываль пры ўсіх яго цікавостках стаўся свяджэннем беларускага опернага падмурку на фоне ва ўсіх сэнсах зорнага космасу, дзе ўсе "невядомыя", уключваючы прэм'еры, насамрэч аказаліся добра вядомымі, хаця і з іншых бакоў.

Надзяя БУНЦЮВІЧ / Фота Таццяны Матусевіч

Афіша ахоплывала сем вечароў і складалася з чатырох спектакляў ("Самсон..." як цапкам прэм'еры паказваўся двойчы) і дзюво канцэртных праграм — сольныя сусветна знамайтай Капырыны Семічук і традыцыйна фінальнага гала-канцэрта. Да таго ж салістка з беларускімі каранямі (як па сваім паходжанні, так і паводле пачатковай вакальнай адукацыі) правяла грунтоўна майстар-клас для ўдзельнікаў стажорскай групы тэатра. Напярэдзім урачэнаста адкрыцця абдысла прэзентацыя дакументальнай стужкі "Святлана Данілюк", прысвечанай памяці нашай знамайтай опернай праманіцы. Рэжысерам выступіў яе сын Максім Феласеў.

Зорныя сола, таксама дуэты

Выступленні Капырыны Семічук стаілі сапраўдным калянным шудам нават для тых, хто з самага пачатку быў настроены на творчыя адкры-

ці. У кожным нумары, нягледзячы на канцэртны фармат, яна прапаноўвала не асобныя арыгіналы ці да магічнай апантанасці з опер. Прычым настолькі вобразна да каларытна, што мы ўважліў і апладнейнае спектаклям касцюмам, і адсутную сімваліку. А тагоўнае — не адарўна сачылі за імгненным псіхалагічным зменамі дубле персаннажаў. Яна ўсе сабе аддавала музыцы. Спявала з неверагоднай палкасі і самазабыццём, дэманструючы ўсю палітру тучані — ад маладзга да настолькі цікака і аліччова па паплетнага, што было чутна, як трапільна іхнае паветра. Яе Даліла скарала чароўна салодкім спакужэннем, літар-

Форум на Каляды — жанру оперы ўсе рады

Сцены са спектакля "Самсон і Даліла".

асобнага нумара з яго, але і кожнай фразы, што часіямкоўтае "сакрэтна" музычны код, выводзіў на паверхню палсьвомаго героюў. Уменне "дакапацца" да самай глыбіні душы перадавалася прыняў-ператўварненню. Спевы насалоджываліся спевамі, але і паўначартае на слым персаннажаў, прымержанавана на себе іх характара, павадзіны, тая іх інішыя жыццёвая сітуацыя.

І сам канцэрт, і далейшы майстар-клас К. Семічук свецліў, наколькі важна для спявачкі разуменне сутнасці не толькі кожнага спектакля,

льмы, выводзячы стрыманую адухоўленасць Вальфрэда, то камічна кантрабасаван, малочука ласага на жанчын Мустафу, то бліскача "дожуканым" у шаленнай празе зааваўлення ад жыцця.

Прэмыяна здзіўіў і наш аркестр, якім у той вечар кіраваў Эўлоў Кудэў з Азербайджана, і абраныя сымфанічны нумары. Урачыста мари Эгара памучнаўся ўарўнажна жыва, весела, чапільу крыку лірыкі, даходзіў да ўрачыстасці, каб зноў з'яўраваў усемай перайсці дельце не ў галоп. Вядомай ўвэршора

такты станавіўся яе водарам. Увэршора да "Вільгельма Тэля", якая частымкоў быў дзэрэчэ, то камічна кантрабасаван, малочука ласага на жанчын Мустафу, то бліскача "дожуканым" у шаленнай празе зааваўлення ад жыцця.

Гала-канцэрт форуму ў мінусіў галы, заралася, былі заігнатымі, уключалі частку сумнеўнаў яе міжнароднага ўраўно гаспаўнаў спелуенняў. Селітні фавіалі калідэны опернаў святкавануў пабавіўся тых неапоўнаў, запрошаныя зоркі паўраўнаў ахіпалі. Іх выступленні станавіўся далавокам майстар-класам для нашых вакалістаў. А дуэты,

асабліва Уладзіслава Сулімскага з Галэўзі Джанелідзэ і, падкрэсла, Капырыны Семічук з нашым малым Дамітрыем Шабецем, ператарваліся ў магутныя па ўражаным кульмінацыі. Дарчы, пераканана ў галоп моўць нават тыя, хто не патрапу ў тэатр 718 студзеня

асабліва Уладзіслава Сулімскага з Галэўзі Джанелідзэ і, падкрэсла, Капырыны Семічук з нашым малым Дамітрыем Шабецем, ператарваліся ў магутныя па ўражаным кульмінацыі. Дарчы, пераканана ў галоп моўць нават тыя, хто не патрапу ў тэатр 718 студзеня

асабліва Уладзіслава Сулімскага з Галэўзі Джанелідзэ і, падкрэсла, Капырыны Семічук з нашым малым Дамітрыем Шабецем, ператарваліся ў магутныя па ўражаным кульмінацыі. Дарчы, пераканана ў галоп моўць нават тыя, хто не патрапу ў тэатр 718 студзеня

асабліва Уладзіслава Сулімскага з Галэўзі Джанелідзэ і, падкрэсла, Капырыны Семічук з нашым малым Дамітрыем Шабецем, ператарваліся ў магутныя па ўражаным кульмінацыі. Дарчы, пераканана ў галоп моўць нават тыя, хто не патрапу ў тэатр 718 студзеня

асабліва Уладзіслава Сулімскага з Галэўзі Джанелідзэ і, падкрэсла, Капырыны Семічук з нашым малым Дамітрыем Шабецем, ператарваліся ў магутныя па ўражаным кульмінацыі. Дарчы, пераканана ў галоп моўць нават тыя, хто не патрапу ў тэатр 718 студзеня

Простая і зразумелая формула прыгажосці

25 студзеня ў Нацыянальным акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы адбылася імпрэза пад назваў Modern Culture View. Гэта паказ узораў творчасці дызайнераў, чыя спецыялізацыя — мадэляванне адзення. Паказ суправаджаўся музыкай, харэаграфіяй, іншай эстэтычнай аздобай. Тэатр, што прадаставіў сваю сцэну і ўваў у сібярэжысуру мерапрыёмства, меў статус афіцыйнага партнёра імпрэзы. Свой ўнёсак зрабілі таксама шэраг ўтворцаў, выданцаў, інфармацыйных парталаў ды іншых заікаўнаўных структураў.

Пётра ВАСІЛЕЎСКІ / Фота аўтара

жосць вынікае з функцыі, а значыць, зручна рач у любым выпадку будзе прыгожай. На карысь гэтай тэзы свецліць традыцыйна касцюмы народнаў свету. Алікак ёсьць выпадкі, калі функцыя з'яўляецца сама прыгажосць. І вось тут на сцэну выходзіць "дэ вількасць мода". Хоць і кажуць, што мода — гэта тое, што тучка выходзіць з моды, нікому не хочацца выглядаць аркачна і інічаша трыгратна-дэ. Цапкам ігнаравань мому моўць толькі мошныя асобы з высокім статусам і аўтарытэтам. Астання вымушаны папапарадоўнацца...

Базава ўся мода грунтуецца на двух стэлях, у якіх усабодлена гендарна і сацыяльная сутнасць мужчын і жанчын. Для першых — "military", для

другіх — "sexu". А ўнутры гэтага падзелу мноства асаблівасцей і нюансаў, шырокі спектр грамадзян ад звыклых практычымкоў да клакдана выверанай апаганасці. Дарчы, дызайні, і праектаванне адзення ў тым ліку, ніколі не бывае выключна функцыянальным. Эмацыяна-псіхалагічны чыньнік і тут далаька не апошняя справа.

На імпрэзе, пра якую ідзе гаворка, панавала сты-

таго, што відавочна знаўду моды як творчасці. Алікак у цэлым імпрэза атрымалася прыгожай вопратцы — гэта самая простая і зразумелая формула прыгажосці як такой. Зала тэатра, прынамсі на вечаровым паказе, была запоўнена. Людзі прыйшлі на свята, і свята атрымалі.

Тую ж думку па вынікахшоу, як мне падалося, маюць і арганізатары імпрэзы, бо дэктарвалі свой намер і надалі ішчыравань у гэтым напрамку і зладзілі наступную паабуюню ахіцько ўжо ў сакавіку.

K

"Мастацтва жывога агню"

Гэта назва выставы паводле вынікуў 17-га Міжнароднага пленэру па кераміцы "АРТ-Жыжаль", што гастралюе па краіне і цяпер атабарылася ў сталіцы, у галерэі Леаніда Шчамялява. Працаваць будзе па 23 студзеня.

Пётра ВАСІЛЕЎСКІ / Фота аўтара

"АРТ-Жыжаль" — гэта рэгіянальны і нацыянальны брэнд. З 2003 па 2021 гады ў ім прынілі ўдзел 127 мастакоў з 27 краін. Летась творчасце сумоў сабрала 17 мастакоў (сімвалічна лічба, бо пленэр 17-ты) з нашай краіны — з Беларусі, Украіны, Расіі, Малдовы, Грузіі, Перу. Дзве апошнія краіны даслалі на гэты пленэр сваіх мастакоў упершыню.

Удзельнікам было прапанавана аснэсваць праз вачасную эстэтыку зыбкіткі стэтыльных абмежаваньняў не было. Кагосці вабыш мьістыка ранніх шывілізаций, персаніваваны ў вобраззах багоў міфалагічнага пантэону, кагосці — міфалагічная малель зорнага неба, а нехта засродзіўся на гарадскім фальк-

а супрацьстаяць гэтым, калі ты мастак, трэба стварочы прыгажосць як альтэрнатыву броду. Такі талент быў у творцы, чыё імя носіць галерэя. Ялічэ Валерыі Аркадзевіч аднаўчыў, што большасць удзельнікаў гэтага пленэру належыць да прыгожай часткі чалавечтві, і гэтая ака-

лічнасьць адбылася ў эстэтычым твору праз вытанчанасць і гарманічнасьць. Потым, ужо ў прыватнай рэжыме, спадар Валерыі г а в а р ы ў

пра праблему, звязаным з развіццём развіццём пленэру. Сёння поспех "АРТ-Жыжаль" у значнай ступені вызначае энтузіям ягоных удзельнікаў. Цудоўна, што такое творчае сумоўе ўвогуле ёсьць, але, каб рухацца далей, і ўжо на ягонан базе дадальна раскруціцца. У ідэале трэба стварыць спецыяльны цэнтр керамікі, і нават не аднаго, доследы, творчую працу. Вось такія ў спадар Валерыя мара...

і гэнэалагічны патэнцыял, якілі дазволіць паширыць колы эксперыментаў і апладнева, зрабіць пленэр ялічэ больш прынамным для нашых мастакоў і замежнікаў. Сур'ёзныя практы прыгажосці сур'ёзна ўкладаньня і разумення, што аддаць будзе не адразу, а толькі калі праект насамрэч раскруціцца. У ідэале трэба стварыць спецыяльны цэнтр керамікі, і нават не аднаго, доследы, творчую працу. Вось такія ў спадар Валерыя мара...

K

Яўген РАГІН

Паступова прыйшло разуменне: не важна, пра што піша творца, галоўнае — як ён гэта робіць. Фазіла Іскандэра, да прыкладу, можна чытаць і без аскома. Дарэчы, менавіта ён зрабіў калісьці выснову: галоўным з’яўляецца не колькасць прачытаных кніг, а колькасць зразумелых. Залатое правіла чытача, на якое не павінен забывацца бібліятэкар!

Зразумець прачытанае... Тут без дыскусійных чытацкіх канферэнцый не абыйсціся. І падлеткаў маю на ўвазе, і сталых людзей. Вучыцца ніколі не позна. На ўсё жыццё запомніў пазіцыю хрэстаматыйнага коласаўскага Лабановіча, які імкнуўся выхавач у высокаўцаў крытычнае мысленне, каб яны мелі на ўсё свой погляд, а не карысталіся чужым. Пагадзіцеся, такая якасць заўжды была ў дэфіцыце. Аднак толькі той, хто шукае, супастаўляе і аналізуе, здольны на самастойны пошук свайго месца ў жыцці.

Мой сябра, філосаф і паэт Сяргей Залеўскі, напісаў і выдаў кніжку “Ключ да тайнаў светабудовы (трыцэнтртычасьць сьвядомасці)”. Не скажу, што я яе зразумеў. Калісьці меў шчасце бачыць у ПЭН-цэнтры: Рыгор Барадулін імкнуўся ўзяць з верхняй паліцы томік Васіля Быкава, росту не ставала; востраязыкі Адам Мальдзіс адрэгаваў імгненна: “Да Быкава не дацягнуцца!” Гэтак і мне — да Залеўскага. Прынамсі, пакуль.

І выснова. Мяне як рэдактара аддзела рэгіянальнай культуры вельмі цікавіць, што канкрэтна чытаюць наведвальнікі абласных, раённых ды сельскіх бібліятэк. І як уплываюць на далдзены працэс нашы работнікі культуры?

Сённяшняя пошта прынесла вельмі цікавае пісьмо, якое ўтрымлівае пэўныя адказы на мае вышэйвыкладзеныя пытанні. Аўтар — супрацоўнік цэнтральнай гарадской бібліятэкі горада Жодзіна Ірына Хілюціч. Яна піша (увага!) пра талент чытача. Цудоўнае, не збітае словазлучэнне! Цягам года ва ўстанове рэалізаваліся праект “Літаратурны SOS для моладзі. Кніга па душы”. Але даю слова спадарыні Ірыне: “Нам захацелася пры дапамозе літаратурных твораў сфармаваць у маладых духоўна-маральныя арыенціры, павысіць стаўленне да чытання і зноў аказаць... Быў прапанаваны тэст “Ці ўмееш ты чытаць мастацкую літаратуру?”. У ліку пытанняў былі і такія: “Ці ўнікае ў цябе вобразнае ўяўленне чытамага?”, “Ці

Гадоў паўсотні таму. Ветка. Іду сабе па Пралетарскай (сёння вуліца колішняга міністра замежных спраў СССР Андрэя Грамыкі, земляка, да якога, прама скажам, піетэту не маю, бо пісаў ён ва ўсіх аўтабіяграфіях, што рускі). Дык вось, кніжкі падпахай, у бібліятэку шыбую. Насустрач сябар Санька з мінскім зяцем. Зяць спыняе: “Што за кніжкі?.. Саймак Шэклі — някепскі выбар!” Упершыню пасля сустрэчы з разумным чытачом пачынаю задумвацца, а кнігі якіх аўтараў я, уласна кажучы, зьятаю... Кузьма Чорны здзівіў незнаёмай лексікай. Янка Маўр уразіў веданнем экзатычных краін. Літаральна агаломшыў нечаканасцю О. Генры. Рэалізмам фантазій узялі ў палон Стругацкія. Дадаў вальндумства Сід Чаплін. З самвыдатам пазнаёміў недасягальны Міхаіл Булгакаў.

Прачытаць і зразумець

На здымках:

- 1 Чытацкі талент засведчылі жодзіцкія маладыя чытачы.
- 2 Маленькія навагрудскія чытачы і гуляюць, і чытаюць.
- 3 Бераставіца: снегавікі, дзеці і Зюзя.

- 4 Носьбіты Смагонскіх найгрышаў.
- 5 На юбілей Ашмянскай ДШМ выступае народны ансамбль народных інструментаў “Карусель”.

судносіш ты чытаемае з асабістым вопытам?”, “Ці ўключаеш у тэкст эмацыянальнасць?”, “Потым маладыя людзі запам’яталі чэк-лісты, прааналізавалішы якія бібліятэкарскія падарункі для сябе карціну далейшага бачання работы з чытачамі”. Далей неабыхавая аўтарка распавядае пра тое, што складнікам праекта сталі і літаратурныя дэбаты, звантыкі па самаўдасканаленні. “А 18 снежня, — працягвае Ірына Хілюціч, — мы падсумоўвалі вынікі праекта, адзілі літаратурны баль “Партрэт маладога чытача XXI века”.

Свой допіс загадчык аддзела абслугоўвання і інфармацыі Навагрудскай раённай бібліятэкі Святлана Чубрык назвала вельмі лірычна: “Цеплыня кніжных старонак”. Гаворка — пра дабрачынную акцыю “Нашы дзеці”, старт якой быў далдзены ў фізкультурна-аздаруленчым комплексе “Лідар”, дзе працуе бібліятэчны пункт. Інтэрактыўная

пляцоўка так і называлася — “Цеплыня кніжных старонак”. І былі тут конкурсы, майстар-класы па вырабе кніжных закладак, падарункі і новыя кніжкі для цікавага чытання.

“Астравецкая раённая бібліятэка, — распавядае бібліятэкар Вольга Заячкоўская, — перамагла ў рэспубліканскім конкурсе творчых работ да Года народнага адзінства ў намінацыі “Мова зямлі маёй” і заняла другое месца. Так высока быў ацэнены відэаролік “Матуліна мова жыве ў нашым краі” пра жыццёвы і творчы шлях Казіміра Свяакі (Канстанціна Стапоўкіча) — паэта, святара, мысліцеля, які на пачатку мінулага стагоддзя адным з першых праводзіў богаслужэнні на беларускай мове”. Першае прызначэнне вікарыем Казімір Свяак атрымаў у Камайскім касцёле, што на Пастайшчыне. Мяне вельмі уразіла тое, што ў гэтым касцёле дзейнічае музей знакамітага святара.

Яшчэ адна навіна ад Вольгі Заячкоўскай. Бібліятэкар Вольга Багдановіч арганізавала ў Міхалішкаўскай сярэдняй школе акцыю #Ялюблюсваюкраіну. Маленькія грамадзяне прыгадалі асноўныя гістарычныя падзеі, дзеячы навукі, культуры і мастацтва. Казалі пра алімпійца прыроды, спартыўна і прамысловыя аб’екты.

Супрацоўнікі Бераставіцкага раённага цэнтра культуры і народнай творчасці напісалі пра адкрыццё рэзідэнцыі Бераст-Зюзі і спадарыні Завей ў дзіцячым аздаруленчым лагэры “Бераставіцкі”.

А Малабераставіцкага інтэграваная сельская бібліятэка ладзіла вандрожку “Чараўніца зіма”. Гучалі ўрыўкі твораў пра зіму, песні, прыказкі ды прымаўкі.

Навагодні настрой цягам мінулага тыдня стваралі бібліятэкары Гродзенскага раёна. Ладзіліся кніжныя выставы, праца-

валі майстэрні Дзэда Мароза па вырабе навагодніх цацак, маланаселеныя ды аддаленыя вёскі наведвала перасоўная бібліятэка.

Лілія Рэйшаль, старшы навуковы супрацоўнік Гудзевіцкага (Мастоўскага раёна) дзяржаўнага літаратурна-краязнаўчага музея, распавядае: “Прайшло штогадовае мерапрыемства “Літаратурная гасціня”. У чаровы раз да нас завіталі гродзенскія пісьменнікі Людміла Кебіч, Мікалай Іваноўскі, Людміла Шаўчэнка, Андрэй Татур. На светлую згадку аб цёплай снежаньскай сустрэчы творцы падарылі на захаваанне ў музей новыя кнігі.”

І напрыканцы навіны, так бы мовіць, музычныя. Смагонскім найгрышам нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці. Гэта элемент мясцовай музычна-інструментальнай традыцыі.

Добра знаёмая нам Вольга Заячкоўская з Астравецкага раёна распавядае

пра музычны талент Веры Сходкінай. Дзіцячая школа мастацтваў у Росі, Гродзенскі музычны каледж, праца ў Росі... На сёння Вера Валер’еўна — прызнаны педагог. Яе выхаванцы становяцца лаўрэатамі прэстыжных замежных конкурсаў. А сама Сходкіна з’яўляецца актыўнай удзельніцай ансамбля народнай песні “Кем’яліна”.

Намеснік дырэктара па вучэбна-выхаваўчай рабоце Ашмянскай дзіцячай школы мастацтваў Таццяна Печкур піша пра 70-гадовы юбілей роднай установы: “На сёння ў нас навуца 489 школьнікаў, працуюць 49 настаўнікаў. Большая палова з іх — колішняыя нашы выпускнікі. Юбілей пераўтварыўся ў шырокамастабны канцэрт”.

З Новым годам, шануныя нашы падпісчыкі! Шчасця вам ды здароўя! Сустрэнемся праз тыдзень.

Як стаць бібліятэчным гідам?

Чытача трэба здзівіць

Агульнавядома, што ў бібліятэках працуюць вынаходлівыя і таленавітыя спецыялісты, якія ўмеюць не толькі зацікавіць, але і здзівіць чытача. Да таго ж у большасці сваёй бібліятэкары — людзі апантанія, сапраўдныя патрыёты бібліятэчнай справы, што і пацвердзіў конкурс прафесійнага майстэрства “Стань гідом па бібліятэцы!”, які адбыўся ў Светлагорскай раённай сетцы бібліятэк. Зразумела, любы конкурс — гэта не толькі выпрабаванне, але і дэманстрацыя асаблівых магчымасцей.

СЛОЎНІК І КНІЖКА

Дарэчы, у якіх толькі прафесійных спаборніцтвах не ўдзельнічалі бібліятэкары гарадскіх і сельскіх бібліятэк раёна ў апошнія гады! І ў конкурсе аўтарскай выставы, прысвечаным 75-годдзю Перамогі, і ў конкурсах на лепшую краязнаўчую квэст-гульнію, прома-ролікаў аб бібліятэцы, буктрейлераў, на лепшы турыстычны маршрут. Усё гэта не толькі спрыяла творчаму развіццю супрацоўнікаў бібліятэк, але і мела практычны вынік. Так, на падставе матэрыялаў, сабраных падчас конкурсу “Культура продажаў у прастору і часе”, цэнтральнай раённай бібліятэкай быў выданы “Тэпанімічны слоўнік Светлагоршчыны”, створаныя адаптэваныя электронныя рэсурсы, якія ўтрымліваюць мясцовыя прыказкі, прымаўкі, гаворкі, апісанне традыцыйных абрадаў. Асобныя з іх былі над-

Удзельнікі конкурсу “Стань гідом па бібліятэцы!”

рукавання на старонках газеты “Светлагорскія навіны”. А па выніках конкурсу “Башкоўскі край — жыцця крыніца” на лепшы артыкул пра земляка на сродкі, выдзеленыя раённым выканаўчым камітэтам, была выдана кніга “Малая радзіма праз памяць і лёсы”, у якую ўвайшлі 33 артыкулы, прысвечаныя працавітым і таленавітым людзям нашага раёна, аўтарамі артыкулаў сталі супрацоўнікі гарадскіх, гарпасялковых і сельскіх бібліятэк. Зборнік дае магчымасць убачыць гісторыю кра-

іны праз лёс канкрэтнага чалавека, знаёміць з праўдзівымі гістарычнымі фактамі і падзеямі.

Аўтарскія Экскурсіі

Леташні конкурс аўтарскіх экскурсій “Стань гідом па бібліятэцы!” быў абвешчаны ў пачатку года. Аб сваім жаданні паўдзельнічаць у конкурсе заявілі бібліятэкары гарадскіх і сельскіх бібліятэк. Па ўмовах кожны ўдзельнік павінен быў расказаць сэнсарнай і правесці экскурсію па бібліятэцы, у якой працуе. У ліку запатра-

ванняў да конкурсных работ былі арыгінальнасць творчай задумкі, наяўнасць цікавых фактаў аб бібліятэцы, выкарыстанне інтэрактыўных форм, сучасных тэхналогій і, вядома, арыгінальнасць самаго экскурсавада. Любы конкурс — гэта заўжды хваляванне, творчы азарт і натхненне. Трэба адзначыць, што журы, якое ўзначаліла дырэктар бібліятэчнай сеткі Вікторыя Бусел, падчас аўтарскіх экскурсій убачыла і асаблівасці, і прафесійныя якасці тых, хто адважыўся паўдзельнічаць у спаборніцтве: мэтанакі-

раванасць, умненне пераадолець сябе, сабранасць і талент. Кожная з удзельніц па-свойму імкнулася ўразіць журы і як мага цікавей прадставіць сваю бібліятэку.

СТАГАДОВЫ ЮБІЛЕЙ І ЛЕСАВІЧКІ...

Так, бібліятэкар гарадской бібліятэкі №1 Юлія Нічпярэнка, якая стала пераможцай у намінацыі “Дарослыя бібліятэкі”, прывабіла цікавымі звесткамі з біяграфіі старэйшай бібліятэкара раёна, якая летась адзначыла 100-гадовы юбілей. І той, хто патрапіць на такую экскурсію, не пашкадуе. А вось Ала Гаўрычкі-

на з дзіцячай бібліятэкі №6 далучыла да ўдзелу актыўных “лесавічоў” з бібліятэчнага экалагічнага агенцтва “Лесавічок і К”. Алена Габідуліна з Цэнтральнай раённай бібліятэкі зрабіла акцэнт на рэсурсах і паслугах устаноў, у якой працуе. Паспраўднаму казачную гісторыю пра бібліятэку распавяла Юлія Корнева, бібліятэкар дзіцячай бібліятэкі Маладзёжнага мікрараёна. Яе экскурсія ў вершаванай форме дазволіла ёй стаць пераможцай намінацыі “Пачынаючыя бібліятэкары”.

Вынікі конкурсу ўрачыста (наколькі дазваляе сённяшняя сітуацыя) былі падведзеныя ў раённай бібліятэцы. Як адзначыла дырэктар бібліятэчнай сеткі Вікторыя Бусел, вызначыць лепшых было даволі складана, бо кожная ўдзельніца імкнулася паказаць свае прафесійныя якасці і выклікаць у наведвальнікаў жаданне стаць чытачом менавіта гэтай бібліятэкі. Усе канкурсанткі атрымалі падарункі ад прафсаюза камітэта, а пераможцы — грашовыя прэміі. Сёлета светлагорскіх бібліятэкараў чакае новы конкурс. І ён, безумоўна, падарыць і цікавы вопыт, і новыя ідэі, а яшчэ — жаданне відазмяніцца і творча расці.

Валянціна РАСОШАНКА, галоўны бібліятэкар аддзела бібліятэчнага маркетынгу Светлагорскай цэнтральнай раённай бібліятэкі

Карціны без пэндзля і фарбаў

Вышыўка — незвычайны від творчасці, які прываблівае многіх. Аднак адзінак хапае цяжкіх для стварэння маленькіх шэдэўраў. Хтосьці хутка хапаецца за справу, асвойвае розныя тэхнікі, а пасля цікавасць да справы знікае.

Для Наталлі Ачарэтай вышыўка — неад’емная частка жыцця. Нягледзячы на тое, што Наталля Уладзіміраўна ўзначальвае Астравецкую раённую бібліятэку і вольнага часу ў яе зусім няшмат, яна заўжды знаходзіць гадзінку для любімай справы. Яе вышыўаныя шэдэўры ўражваюць. Шыкоўныя стракатыя півоні, зімовыя і гарадскія матывы — усё гэта створана рукамі нашай таленавітай зямлячкі. Іголкай, бы чароўнай палачкай, Наталля Уладзіміраўна стварае і вобразы людзей. Вось прасочваецца вытанчаны сілуэт жанчыны, а на іншай рабоце — дзеці. Звяртае ўвагу майстар і на рэальных асоб. На дзвюх карцінах красуецца

Наталля Ачарэтай са сваёй работай.

Одры Хэпбёрн — адна з самых знакамітых і прыгожых актрыс. Надае ўвагу і біблейскім матывам. Мадонна — вечны вобраз, да якога звяртаюцца музыканты, мастакі і скульптары.

Майстрыца стварыла некалькі карцін з выявай Мадонны. Самая маштабнай з’яўляецца “Песня анёлаў”. Праца над іконай вялася на працягу некалькі гадоў. Ідэя ўзнікла нечакана. Біблейскія матывы заўсёды прываблівалі Наталлю Ачарэтай. Яна ўжо вышывала вобраз Мадонны, толькі ў значна меншым фармаце.

Схему вышыўкі жанчына набыла праз інтэрнэт. Шмат часу заняла падрыхтоўка. Паступова збіраліся ніткі. Спатрэбілася больш за 80 адценняў колераў і метр канвы. Ікона ўжо асвечана мясцовым ксяндзам, укладзена ў прыгожы багет, а неўзабаве будзе падаравана касцёлу Адшукання святога крыжа ў Астравіцы.

Гутарыла Вольга ЗАЯНЧОЎСКАЯ, бібліятэкар Астравецкай раённай бібліятэкі

Святлана Еўтух і Анастасія Забаўнюк.

Ірына Ярмалюк.

Ларыса Валько і Дар'я Ярмілава.

Пінскі каледж УА “Брэсцкі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.С. Пушкіна” становіцца прыступкай для атрымання вышэйшай адукацыі ў найлепшых ВНУ краіны. Суды прыходзяць вучыцца пасля 9 і 11 класаў, каб атрымаць адмысловую спецыяльнасць. Сёння самыя розныя прадметы вывучаюць тут 560 навучэнцаў. Але газеце “Культура” асабліва цікава, што частка вучняў удасканалваецца ў гэтых сценах ігры на музычных інструментах.

Павел САЛАЎЕЎ /
Фота аўтара
Мінск — Пінск — Мінск

Каледж як зона камфорту

Алеся Еўтух з навучэнцамі.

Трэба адзначыць, што каледж у сістэме адукацыі краіны займае заслужанае месца, бо набірае вучняў на падрыхтоўку ў асноўным з Піншчыны і Брэсцчыны, а паступае гэтыя кадры па ўсёй рэспубліцы. З 2004 года Пінскі каледж стаў падведамасным Брэсцкаму ўніверсітэту, а значыць выпускнікам пасля падрыхтоўкі ў сталіцы Палесся будзе лягчэй паступіць у самы паўднёвы абласны горад. Акрамя таго, навучэнцаў адсюль арыентаваць вучыцца пасля, у тым ліку і завочна, у БДПУ імя Максіма Танка, БДУКМ, Гродзенскім дзяржаўным ўніверсітэце імя Янкі Купалы. Усё залежыць ад таленту, які знайшоў у канкрэтным навучэнцы выкладчыкі.

Ірына Ярмалюк, намеснік дырэктара па выхаваўчай рабоце, з задавальненнем раскажа, як навучаюць у каледжы валодаць музычнымі інструментамі, ды ўвогуле пра творчае жыццё ўстановы. Ірына Юр'еўна — выпускніца аддзялення замежных моў каледжа. Пасля заканчэння вучэбнага працэсу засталася ў родных сценах выкладаць, паралельна атрымліваючы вышэйшую адукацыю завочна ў МДПУ.

“Выпускнікі аддзялення музычных дысцыплін пасля заканчэння каледжа атрымліваюць спецыяльнасць настаўніка, музычнага кіраўніка дашкольнай установы, — распавядае Ірына Юр'еўна. — Нашы спецыялісты запатрабаваны па ўсёй краіне, ніхто ніколі не заставаўся празмеркаваным. На музычнае аддзяленне набіраюць пераважна дзяцей, якія скончылі музычную школу. У першай палове дня яны ходзяць на агульнаадукацыйныя заняткі, а ў другой удасканалваюць валоданне інструментам па сваёй спецыялізацыі, а таксама дадатковым. Асноўныя інструменты ў нас — піяніна, баян, акардэон, дадатковымі могуць быць гітара, домбра, саксафон. Акрамя таго, тут абсталявана музычная лабараторыя і аўдыторыя з сучаснымі музычнымі

інструментамі і камп'ютарным абсталяваннем, дзе навучэнцы абавязкова вывучаюць сучасныя тэхналогіі ў сферы музыкі. Гэты прадмет, метадолуку музычнага выхавання і індывідуальныя заняткі ў тым ліку выкладае Алеся Леанідаўна Еўтух.

Для моладзі, якая прыязджае вучыцца ў Пінскі каледж у падлеткавым узросце з іншых месцаў, распрацавана праграма па адаптацыі ў новым горадзе, у новым калектыве і ў будынку каледжа. Традыцыйна для першакурснікаў праводзіцца гульнявы квэст, у якім яны знаёмяцца з навучальнай устаноўай і адно з адным. Абавязкова вучняў знаёмяць з горадам, і нават пінчукі часам дзівяцца новай інфармацыі. Добра звыклівы педагогі дапамагаюць падлеткам у любых псіхалагічна цяжкіх жыццёвых сітуацыях. Адыягнуцца ад вучобы можна ў трэнажорнай і гульнявой залах, на лыжнай базе, у шпіры. У каледжы ёсць жаночая каманда па баскетболе, валеіболе, а летась навучэнцы занялі 3 месца ў абласной спартакіядзе”.

Цікава, што вялікую творчую падрыхтоўку пацярджваюць на рэспубліканскім узроўні. У каледжы ганараша моладзевым хорам, якім з 2011 года кіруе Святлана Мельнік, выкладчык вышэйшай катэгорыі, выдатнік адукацыі Рэспублікі Беларусь. Створаны ён быў у 1994 годзе, а ў 2002 годзе яму прысвоілі званне народнага. Калектыву гэты з'яўляецца лаўрэатам абласных і рэспубліканскіх конкурсаў, у прыватнасці, рэспубліканскага фестывалю “Арт-вакацыі”. Хор не раз удзельнічаў у беларускім міжнародным конкурсе “Белавеская зорка”, абласным конкурсе “Таленты Брэсцчыны”.

Моладзь запрашаюць на розныя гарадскія святы, бо іх рэпертуар уключае патрыятычныя і народныя песні, а таксама творы ў сучасным фармаце, аранжыроўку да якіх стварае Святлана Закаваротня.

Выкладчык Ларыса Шахновіч, кіраўнік знамяціга пінскага танцавальнага калектыву “Дэжа вю”, пяць гадоў таму стварыла ў каледжы танцавальны калектыв “Нідзевачкі”. У яго склад уваходзяць каля 30 хлопцаў, амаль усе юнакі, якія тут вучацца. Што-што, а хлопчыкаў у каледжы спраўды мала... Таксама тут існуе аркестр народных інструментаў “Спадчына”, які выступае сумесна з ансамблем народнай песні каледжа “Музычныя пацёркі”. Зразумела, што ўсе творчыя калектывы ўвесь час абнаўляюцца за кошт новых навучэнцаў і што выкладчыкам патрэбны пэўныя намаганні, каб зацікавіць моладзь.

Падчас экскурсіі па каледжы знаёмімся з выкладчыкамі і навучэнцамі. Святлана Еўтух, выкладчык па класе фартэпіяна, працуе тут з 2001 года. Яна пінчанка, скончыла Брэсцкі музычны каледж, атрымала вышэйшую адукацыю ў БДУКМ, адвучылася ў магістратуры Акадэміі паслядыпломнай адукацыі і, атрымаўшы вопыт і веды, прыехала працаваць у родны горад. Святлана Іванаўна прызначае, што дзешта трапляюцца з розным узроўнем навукі, а падлеткавы ўзрост увогуле вельмі складаны, так што да кожнага трэба шукаць асаблівы падыход. Але ў першую чаргу яна бачыць галоўным выхаваньнем у дзіцяці чалавека. Стаць жа прафесіяналам у стасунках з музычным інструментам, на думку Святланы Іванаўны, дапаможа толькі

праца, параўнальная з трэніроўкамі спартсмена. Трэба быць гатовым, што неабходныя гады практыкі. Штодзень праз рукі выкладчыка тут праходзіць па 8 чалавек, праца для Святланы Еўтух заканчваецца познім вечарам. Перад нашай сустрэчай выкладчык займалася з дзюдакурснай Анастасіяй Забаўнюк.

У іншым класе Ларыса Валько, выкладчык па класе акардэона, займалася з вучанцай Дар'я Ярмілавай. Ларыса Аляксандраўна — старшыня цыкловай камісіі музычных дысцыплін, таму яна ведае ўсё аб алборы на спецыяльнасць. У сферы яе адказнасці таксама маніторынг школ мастацтваў рэгіёна на прадмет жадаючых вучыцца тут дзяцей. Вось Дар'я Ярмілава, напрыклад, скончыла музычную школу па класе акардэона. Такім, як яна, лягчэй вучыцца і браць для сябе новыя навыкі. Сумна выкладаць не бывае ніколі, гаворыць Ларыса Аляксандраўна, даводзіцца развівацца разам з дзецьмі. Выкладае яна ў каледжы ўжо 8 год, да гэтага працавала ў Пінскай музычнай школе №2. Вучылася Ларыса Валько ў Пінскім каледжы мастацтваў, вышэйшую адукацыю атрымлівала ў БДПУ імя Танка і скончыла магістратуру Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А.С. Пушкіна.

Пасля знаёмства з устаноўай адукацыі прыходзіць думка, што яна знаходзіцца на сваім месцы, бо жадаючая звязць свае жыццё з музыкай і выкладаннем моладзь з гэтага рэгіёна можа стаць бліжэй да сваёй мары. Усё гэта пацярджае творчае жыццё каледжа, накіраванае ў першую чаргу на камфортнае знаходжанне тут.

Заканчэнне. Пачатак на ст. 5

Скарбонка платных паслуг

— І ў 2021-м, і ў 2020-м мы адчувалі зніжэнне колькасці наведвальнікаў нашых мерапрыемстваў, хаця, трэба прызнацца, летась людзі пачалі больш актыўна завітваць да нас, — кажа дырэктар установы Кацярына Крыштофік. — Таму, каб выканаць план платных паслуг, зарабляем з дапамогай не толькі асноўнай, але і пачатковай дзейнасці. Напрыклад, ладзім ранішнікі, квэсты, тэатралізаваныя імпрэзы, а яшчэ набылі батут і гірскутар, якімі таксама за плату могуць пакарыстацца нашы наведвальнікі.

Акрамя таго, на сваёй тэрыторыі супрацоўнікі Ваўкавыскага РДР зрабілі сапраўдную міні-рэзідэнцыю Дзёда Мароза, дзе ладзіцца платная ранішнікі для дзяцей. Тут месціцца драўляная хата казачнага персанажа, чароўны млын, які выконвае жаланны дзятвы, а таксама стаіць навагодняя ялінка.

Для таго каб палобныя мерапрыемствы праходзілі на самым высокім узроўні, у рэзідэнцыю былі набыты гукаўзмацняльнік калонка і мікрафоны. Супрацоўнікі разам з дзецьмі ладзяць вакол ялінкі карагоды, танцы і шматлікія забаўляльныя конкурсы, а напрыканцы частуюць усіх чаем з блінамі.

Таксама на платнай аснове ў Ваўкавыскім РДР ладзіцца майстар-класы па розных відах рамястваў, лекцыі, музейныя заняткі ў многія іншыя. Да таго ж, як кажа Кацярына Крыштофік, усяго за 30 рублёў супрацоўнікі праводзяць для ўсіх ахвотных абрад “Брама”. Гэты старадаўні абрад на Ваўкавышчыне албываўся і албываецца падчас весельяў, калі дружкі і родзічы маладой хваляць яе, пералічваючы лепшыя якасці дзячынцы, а жаніх з сябрамі і сватамі выкупляюць яе з дапамогай розных прысмакаў, грошай ці нечага іншага.

Вывучышы літаратуру і правёўшы апытанне сярод мясцовых жыхароў, супрацоўнікі РДР напісалі стылізаваны сцэнарыі дзеі, якая праводзіцца ў вершаванай форме і ў якой захаваны ўсе лакальныя асаблівасці гэтага самабытнага абраду Ваўкавыскага раёна. І, па словах Кацярыны Крыштофік, “Брама” карыстаецца даволі вялікім попытам у жыхароў раёна, таксама, натуральна, папаўняючы скарбонку платных паслуг устаноў культуры.

Так што, як бачна, “круціцца” сёння патрэбна ўсім. І многія супрацоўнікі раённых ДМЮ і Цэнтраў Беларусаў гэта выдатна разумеюць, адчуваючы патрэбу ў выкарыстанні ў сваёй дзейнасці найноўшых інфармацыйных тэхналогій, працы з сацыяльнымі сеткамі, сайтамі ды хостынгамі. І, як вынікае, ісці ў нагу з імклівым сучасным часам, захоўваючы і папулярызуючы старадаўнія традыцыі, не так ужо і складана. Абы толькі было жаданне.

Пачуць ужывую на Залатой Горцы

Цішыню святых вечароў парушае грамада, якая з велічальнымі песнямі ходзіць ад хаты да хаты. То моладзь разносіць суседзям радасную вестку пра нараджэнне Збавіцеля і дзевіцца радасцю на будучы год. Калі ў вёсках такі звычай яшчэ жыве, то ў гарадскіх кватэрах каляднікі — госці сапраўды экзатычныя. І ўсё ж далучыцца да традыцыі можа нават той, каго шумлівая кампанія візітам не ўзнагародзіла. Сустрэчу са спрадвечным ладзіць гурт архаічнай музыкі “ASTROUNA”: на мяжы старога і новага года калектыў выпускаў калядны альбом “Месяц узышоў”.

У зборнік трапілі сямнаццаць твораў. Сярод іх — каляндарна-абрадавыя народныя песні, прымеркаваныя да зімовых свят. Большасць запісана вядомымі этнамузыкалагамі і апублікавана ў зборніках, некаторыя запісы нават выходзілі на пласцінках яшчэ ў савецкія часы. Уздзельнікі гурта “ASTROUNA” выкарысталі знаходкі даследчыкаў-папярэднікаў і экспедыцыйныя запісы Студэнцкага этнаграфічнага таварыства. Прызнаюцца, што за эксклюзівам не гналіся — імкнуліся сабраць у альбоме творы з кранальнымі сюжэтамі і захапляльнымі мелодыямі, да якіх ляжыць душа. Тэма і напавенне нарадзіліся ў працэсе рэпетыцый. На сустрэчах музыканты заўсёды выконваюць песні да пары. Такім чынам сам сабой склаўся рэпертуар, прывязаны да асноўных гадавых свят. Пад самым значным на збіралася шмат матэрыялу, які вырашылі аформіць у альбом, што мусіць стаць калядным падарунакам для аматараў традыцыйнай музыкі.

Гурту “ASTROUNA” ўдалося ахапіць спадчыну ўсіх гісторыка-этнаграфічных рэгіёнаў Беларусі. Нават недасведчаны ў музычных скарбах слухач пачуе розніцу, напрыклад, паміж запісамі з Паазер’я і Заходняга Палесся, хаця б дзякуючы дыялектным адметнасцям. Варта адзначыць, што геаграфія новага зборніка шырэішая за тэрыторыю нашай краіны. Песня “Мяцеліца”, якая адкрывае альбом, запісаная на Смаленшчыне. І гэта не дзіўна: межы этнаграфічных шырэішыя за дзяржаўныя. Блізкі нам напеў і сюжэт зафіксаваны нават у Сібіры, бо перасяленцы захавалі родныя мелодыі і тэксты — “Сізы арод”, “Шла Каляда” і іншыя. Назву альбому дала песня “Месяц узышоў”, запісаная ад перасяленцаў у Омскай вобласці. Яе сюжэт тыповы для нашай традыцый-

най культуры. У розных варыянтах шырока распаўсюджаны матывы, калі нябесная сям’я параўноўваецца з гаспадарскім дваром. “То ж не месяцка — сам пан хазяін... То ж не зорачка — яго жоначка... То ж не звёздзачкі — яго дзетачкі...”

У шэрагу калядных песень знайшла месца піліпаўская “Свента Марыя”, запісаная ў Верхнядзвінскім раёне Віцебскай вобласці. Твор цікавы з пункту гледжання народнай інтэрпрэтацыі Свяшчэннай гісторыі. У Евангеллі паводле Лукі чытаем: “...далі імя Яму Ісус, названае Ангелам перш, чым Ён зачаты быў у ўлонні”. У згаданай жа песні адлюстраваны арыгінальны погляд беларускіх сялян на гісторыю зямнога жыцця Збавіцеля:

*Свента Марыя ў Бога служыла
Служыўшы ў Бога, санэчку мела
Санэчку мела, Бога прасіла
Ай Божжа, Божжа, дай сыну імення
Майму санэчку, твайму служэчку
Дай сыну імення — Сам Езус Храстос
А ён жа судзіць жывых і мёртвых
Жывых і мёртвых, худых і добрых.*

Чакаць эксперыментаў з аўтэнтычным матэрыялам ад “ASTROUNA” ў новым альбоме не варта. Выканаўцы Ганна Сілівончык, Кацярына Аракчэева, Паліна Курановіч і Яраш Малішэўскі застаюцца аднымі традыцыйнай манеры і не імкнуцца перайначыць фальклорныя запісы.

— Стараемся спяваць бліжэй да арыгінала, але часам можам дазволіць сабе мінімальную імправізацыю ў межах тыповага напеву, — тлумачыць уздзельніца гурта Ганна Сілівончык. — Мы застаемся ў межах традыцыі, бо спеўны фальклор цікавы сам па сабе. У ім шмат тонкіх момантаў, якія хочацца ахапіць. Гэта надзвычай шырокае поле, таму мы не шукаем магчымасці рэалізаваць эксперыменты, вельмі далікатна ставімся да матэрыялу і не ўносім аўтарскага бачання ў вакальную частку. А вось у працы з інструментальнай больш свабодныя. Пэўная гульня з рознымі інструментамі дапамагае зрабіць так, каб матэрыял зайграў дадатковымі фарбамі.

Старадаўнія песні гучаць пад акампанемент інструментаў з калекцыі уздзельніка гурта Яраша Малішэўскага. Дуда, корбавая ліра, варган, дудкі, мандаліна — у яго зборы, здаецца, безліч музычных артэфактаў. І кожны па волі творцы знаходзіць месца ў запісах калектыў “ASTROUNA”. Праца ювелірная: звычайна на рэпетыцыях вакалісткі пачынаюць выконваць песні а капэла, паступова спадар Яраш пачынае імправізацыі. Спачатку шукае асноўны інструмент, які дадаецца да голаса, затым узбагачае гукавую карціну ўсё новымі партыямі. Пачуюць слухачы і навінку музычнай калекцыі Яраша Малішэўскага — свісцёлку XVII стагоддзя. Да збіральніка яна трапіла ў неспрыятным для ігры стане, і намаганнямі гаспадара

зноў заспявала звонкім голасам. Ацаніць гучанне старадаўняга інструмента можна ў “Срэбным грошыку” — кампазіцыі спадара Яраша, натхнёнай традыцыйнымі мелодыямі. Разам з іншымі аўтарскімі найгрышамі ён натуральна ўпісаўся ў альбом па настроі і музычным змесце, зусім не падаецца чужым сярод народных твораў.

Адданаць традыцыйнай манеры выканання, вядома, уплывае на колькасць слухачоў. У нас пакуль не сабралася вялізная аўдыторыя, здольная ацаніць асаблівую прыгажосць аўтэнтычных твораў. Гэта не пужае уздзельнікаў “ASTROUNA”, бо яны не гоняцца за шырокай вядомасцю і разлічваюць на слухача з асаблівым сльхам, які можа пранікнуцца любоўю да традыцыйных спеваў.

— На беларускай сцэне дастаткова гуртоў, якія вольна абыходзяцца з фальклорам. Мы не лайшлі гэтым шляхам, а стараемся спяваць так, як нашы продкі, — кажа вакалістка гурта Кацярына Аракчэева. — У нас свая ніша. І так атрымалася, што мы амаль не думаем пра папулярнасць і магчымасць падабача вялікай аўдыторыі.

Прыхільнікам традыцыйнай музыкі прэм’ера ўжо даступная на інтэрнэт-пляцоўках. А пачуць ужывую песні з альбому “Месяц узышоў” можна было на фестывалі “Калядныя вечары на Залатой Горцы”, які днямі прайшоў у сталічным касцёле Найсвяцейшай Тройцы (Святога Роха).

Данііл ШЭЙКА

Я памятаю яго розным: і шчасліва-натхнёным, калі ён па-царску ўладарыў за пультам, і маўкліва-задумным, калі нешта непакоіла яго і дала нагоду для роздуму, і нават раз'юшаным, раззлаваным, калі эмоцыі білі праз край. Тады аднойчы я напісала жартоўную эпіграму:

*Калі віруе Казінец,
табе канец і мне канец...
Але жадаю, каб канца
век не было ў Казінца!*

Другі радок плаўна вынікаў з першага, бо, нават калі Казінец і даваў волю пачуццям, ён ніколі не прыніжаў падначаленых. Нават калі здавалася, што ён не мае рацыі, было ўсё роўна сорамна і хацелася хутчэй загладзіць канфлікт, каб толькі ён не быў у распачы, не заставаўся ў зоне душэўнага дыскамфорту. Мы ўсе любілі і шанавалі яго. За чалавечую годнасць. За высокі прафесіяналізм. За ўзнёслае стаўленне да Музыкі і справядлівае жаданне рабіць што-сьці цікавае, новае, незвычайнае, нязвычайнае — на радасць слухачам. І так было ва ўсе гады, што ён стаў за пультам Нацыянальнага акадэмічнага народнага аркестра Беларусі імя І. Жыновіча ў якасці кіраўніка. Напэўна, Казінец быў рэкардсменам па колькасці часу, за перыяд якога з'яўляўся галоўным дырыжорам аркестра. А гэта ні многа ні мала — 47 га-

Май, 2018. Вілейка, апошні канцэрт.

фота Ігара ЗАДАРЖАНГА

доў (без колькіх дзён)! Прышоў у калектыў неспрактываным дырыжорам-пачаткоўцам і ўсё далейшае жыццё бясконда вучуўся, няспынна ўдасканальваў свой прафесійны ўзровень, каб стаць урэшце вялікім Майстрам, мастаком нацыянальнага маштабу. Тым, на каго раўняліся і каго ставілі ў прыклад як аднаго з лепшых прадстаўнікоў беларускай дыры-

жорскай школы другой паловы ХХ стагоддзя.

Зрэшты, ён не любіў гучных слоў, быў далёкі ад любога пафасу ў свой адрас і перапыняў гэта на пні. Адзіным крытэрыем для яго была паўсядзённая праца. І тут ён не даваў сабе спуску. Увесь час абдумваў нейкія канцэртныя праекты, пісаў аркестроўкі, замаўляў беларускім кампазітарам новыя

творы, каб потым іграць прэм'еры. Чытаў кнігі, слухаў і глядзеў шматлікія праграмы па культуры і быў у пастаянным руху — у прамым і пераносным сэнсе гэтага слова. Бо літаральна да таго, як хвароба абмежавала яго рамкі ўласнай кватэры, ён пастаянна рабіў доўгія пешыя прагулкі, па некалькі кіламетраў у дзень! Ад свайго дома на вуліцы К. Чорнага да філармоніі

нязменна хадзіў пехатой, чым вельмі ганарыўся.

А які ён быў прыгожы! Здаецца, з узростам рабіўся яшчэ больш статным, прывабным, высакародным... Як цяпер бачу, як ён ідзе на сцэну да пульта — засяроджаны, стрыманы і адначасова свабодны і крыху вальжаны... Яго жыццёвая мудрасць і пачуццё гумару — асобная тэма. Трапнае слова, слушная парада ці правільная выснова ў любой дыскусіі былі яго нязменнай візітнай карткай. Найцікавейшы, парадкаслыны суразмоўца, мудры дараччык, ён заўсёды ведаў пану вуснага і друкаванага слова. Нездарма ж яго блізім сябрам быў Геннадзь Бурайкін! Беларускаю літаратуру Казінец ведаў бліскачу. У апошнія гады асабліва падабаўся яму Уладзімір Караткевіч. Мастэра марыў аб мюзікле паводле яго твора "Ладдзя распачы". Не збылося... Але для кожнага, хто быў побач з Міхаілам Антонавічам, ведаў і любіў яго, ён, паводле ўсё таго ж Караткевіча, "быў, ёсць, будзе". У нашых сэрцах, у нашай памяці, у дзейнасці яго ўлюбёнага аркестра. Назавуцьды!..

Вольга БРЫЛОН
Музыказнаўца і рэжысёр канцэртных праграм Нацыянальнага акадэмічнага народнага аркестра Беларусі імя І. Жыновіча

Заканчэнне. Пачатак на ст. 3

Аўра музыкі і дабрыні

— Міхаіл Антонавіч умеў глядзець наперад і бачыць перспектыву, — падзяліўся ўспамінамі заслужаны артыст Беларусі, дырыжор, аранжыроўшчык, выканаўца на народных духавых інструментах **Аляксандр Крамка**. — У 1986-м ён запрасіў мяне ў аркестр як выканаўцу. У пагадзіўся, але ж зірнуў — у калектыве нічога няма з народных духавых, акрамя дудкі. А ён і кажа: "Вось вы і займіцеся гэтым". Давялося шукаць інструменты, майстроў. Звярталіся мы і ў Маскву, і на фабрыку музычных інструментаў. І гавару "мы", бо Казінец прыміваў ва ўсім гэтым самы неспасадны ўдзел: таксама шукаў, даведваўся, ездзіў разам са мной. Памятаю, знайшлі майстра ў Калодзішчах, ды ў ягоных духавых не было пэўнага строя, для нас гэта не палыходзіла. Ён быў такі засмучаны! Але ў любых палобных абставінах адрозне вылучаў ідэю: а што, калі зрабіць тое ды гэтае? На востраве Рэюньён, што ў Індыйскім акіяне непадалёк ад Афрыкі, мы ў час гастроляў прыблалі рэйнстык — так званую палку даджку. Па тых часах — нейкае заморскае дзіва. А Міхаіл Антонавіч адрозне запаліўся: дык гэта ж і ў нас можна скарыстаць, цікавае гучанне будзе. Дарэчы, мы калі ў Індыю ехалі, развучылі з аркестрам песню з іх кінастужкі "Прафесар". Але на канцэртах Казінец спачатку не рызыхнуў як выканаць, маўляў, невядома, які яны паставяцца да гэтага. А ў час банкету я ўзяў у рукі баян і праспяваў яе — на мове хінды, за што сарваў сапраўдны гом аплэдзіментаў. Міхаіл Антонавіч адрозне: усё, заўтра ўключаю на канцэрт. Ён даваў дабро на пашырэнне рэпертуару ва ўсім напрамкух. З яго дабраславення я скончыў аспірантур па дырыжыванні і ўстаў за пульт, каб пашырыць рэпертуар: стаў выконваць лацінаамерыканскую музыку, сусвет-

ныя эстрадныя хіты. Казінец не замінаў, але сам такое не іграў. А праз некаторы час стаў з цікавасцю выконваць гэтыя пласты, і кампазіцыі з рэпертуару "Песняроў" занялі ў аркестры адно з самых ганаровых месцаў.

Ягоны сыход — вельмі балючы для ўсіх нас. Але мы засталіся, і нам трэба працягваць усё, што было ім закладзена.

— Міхаіл Казінец — гэта суцэльная эпоха, — падводзіць вынік старшыня Беларускага саюза кампазітараў **Алена Агратшкевіч**. — І адначасова вельмі просты ў стасунках чалавек. Памятаю, як па дарозе на адзін з Нацыянальных фестываляў беларускай песні і паэзіі ў Маладзечне я апынулася ў аўтобусе, набітым дзесячамі культуры. Запальвалі пасажырскую аўдыторыю "два Міхася" — Дрынеўскі і Казінец, абодва ўжо нябожчкі. А талды яны жартавалі, пераказвалі анекдоты і выпадакі з жыцця — смех стаў усе паўтары гадзіны, пакуль ехалі. На іншым фестывалі — "Напэў замялі майёй" — я была літаральна зачараваная, як ён прашаваў у журы: усё выслухоўваў, даваў каштоўныя парадцы. А з ім як з дырыжорам я сутыкнулася, калі выступіць з яго аркестрам была запрошана мая дзіцячая эстрадная студыя "Спяваем разам". Ён быў настолькі добра-разычлівы, цярплівы, аднолькава ўважлівы да прафесійных артыстаў і дзяцей, дарыў усім столькі цяпла і падтрымкі, што ствараў асабліва аўру дабрыні.

Ды ўсё ж галоўным для яго заставалася папулярызаванне народнага аркестравага складу і беларускай музыкі. Музыканае выхаванне, канцэртная практыка і кампазітарская творчасць — узаемазвязаныя працэсы. І звязваюцца разам яны самімі музыкантамі. Хай не перапыняюцца твая сувязі!

K

Асацыяваўся з маладосцю

Сыход з жыцця любога чалавека — заўжды трагічная падзея. Сыход мастакага кіраўніка і галоўнага дырыжора аднаго з вядучых аркестраў краіны — гэта яшчэ і трывога, як будзе існаваць творчы калектыў надалей. Народны артыст Беларусі, прафесар **Міхаіл Казінец** і **Нацыянальны акадэмічны народны аркестр імя І. Жыновіча** былі непадзельным цэлым — абодва ва ўсіх сэнсах народныя. Сёлета ўлетку споўнілася б акурат паўстагоддзя, як **Міхаіл Антонавіч** з'явіўся ў гэтым калектыве. Але ж лёс распарадзіўся іначай, спыніўшы адлік.

Між тым, з імемем М.Казінца звязаны прычыпы новы перыяд існавання аркестра. Сярэдзіна 1970-х, калі гэты дырыжор яшчэ і ўзначаліў калектыў, звязана з імклівым развіццём у беларускай музыцы так званай новай фальклорнай хвалі, калі старадаўні народны струмень спалучаецца з найноўшымі музычнымі здабыткамі сучаснасці і стылістыкі ХХ стагоддзя. Калі ў даваенны час дзейнасць народнага аркестра скіравана найперш на фальклорныя апрацоўкі, а ў пасляваенны — яшчэ і на пералажэнні сусветнай класікі, дык у 1970-я пачынаецца свядома арыентацыя на арыгінальны творчы беларускі кампазітар, напісаны ў разліку менавіта на гэты калектыў і яго адметнае гучанне: М.Казінец актыўна замаўляе такую музыку творцам, заражае іх запалам, разам з імі працуе над тэмбравай палітрай, каб дасягнуць дасканаласці.

У выніку 1970—1980-я сталі папраўдзе залатым векам і аркестра, і фарміравання прафесійнай нацыянальнай спадчыны ў гэтай галіне. "Батлейка" Віктара Помазава адкрыла шырокі грамадскі яркі тэатральна-вобразны магчымасці аркестра, п'есы Уладзіміра Кур'яна — нечаканыя санорныя фарбы, Сімфонія "Памынь зямлі" Андрэя Мдывані — дасягненне сімфанічнасці драматургіі і агульнага гучання.

Новай прыступкай міленіуму і ўласна ХХІ стагоддзя сталі разнастайныя спалучэнні народнага аркестра з эстраднай і нават рок-стылістыкай, прычым менаві-

та ў беларускай музыцы. А яшчэ — спасціжэнне буйной формы музычна-тэатральнага імпрэз, уключаючы сучасныя мадыфікацыі жанру оперы, прыўнесены ў творчасць аркестра. І гэта далёка не увесь раскрыты патэнцыял калектыву!

Пры ўсім гэтым Міхаіл Антонавіч асацыяваўся не столькі з мудрай сталасцю, колькі з маладосцю — духу і агульнага атачэння. Моладзь вакол яго — гэта не толькі 20-годдзе рэктарства ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, але і кіраўніцтва яе сімфанічным аркестрам, што суправаджалася, як і ў аркестры імя І. Жыновіча, замежнымі гастролямі і папулярызаваннем беларускай музыкі, адкрыццём у ёй новых адгалінаванняў.

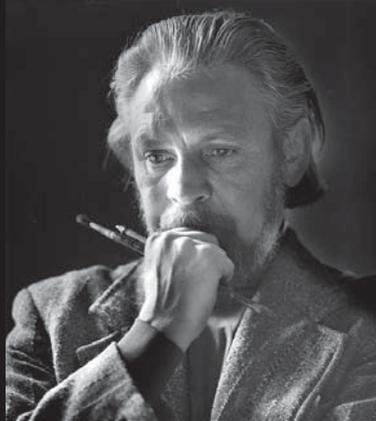
Галоўнае пытанне пасля смерці кіраўніка — як будзе існаваць калектыў надалей. Але М.Казінец і тут падыржаваў глебу і ўзрасціў новыя пакаленні дырыжораў. Акрамя занага Аляксандра Крамка, гэта яшчэ сіпілы і надзвычайны музычны, тонка адухоўлены Аляксандр Высоцкі, які працягвае традыцыі майстра яшчэ і ў тым, што паспяхова супрацоўнічае з сімфанічным калектывамі — аркестрам Нацыянальнай тэатральна-аперамнай Беларусі, опернай студыяй Акадэміі музыкі. Так што за будучыню назапашанага можна не хвалівацца: спадчына народнага аркестра застаецца ў надзейных дырыжорскіх руках. І з чароўнай палачкай, здольнай з нотных аркушаў зрабіць жывую музыку.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Беларускую выяўленчую культуру спасцігла вялікая страта: пайшоў з жыцця Васіль Пятровіч Шаранговіч — народны мастак, выдатны педагог, актыўны грамадскі дзеяч, сапраўдны патрыёт зямлі беларускай, чалавек, які ўсё жыццё шукаў у сваіх творах адвечную ісціну: хто мы, беларусы, адкуль і куды ідзем. Час мінуў, а пытанні тыя, якія цікавілі Мастака, застаюцца і нават больш праяўляюцца... А дзякуючы такім вялікім шукальнікам ісціны, як Багдановіч, Купала, Колас, Караткевіч, мы можам хаця б крышачку наблізіцца да разгадкі таго самага адвечнага пілатаўскага пытання: “Што ёсць ісціна?” Васіль Пятровіч шукаў усё жыццё такую ісціну: у сваіх творах, у педагогічнай дзейнасці, у грамадстве, у сваёй цудоўнай сям’і, у асяроддзі сяброў-аднадумцаў. Мне здаецца, што ў пэўнай ступені ён спасціг яе...

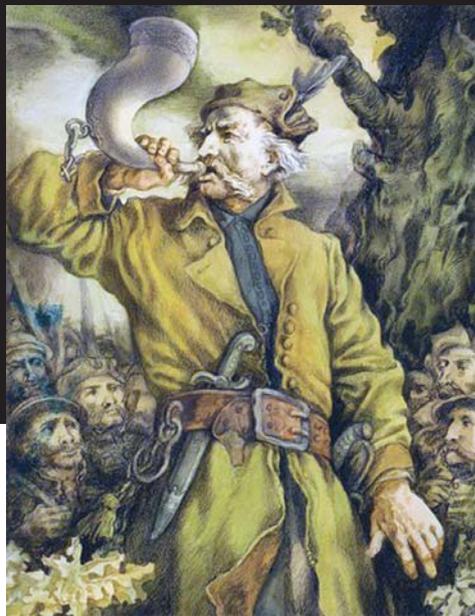
Аддаў належнае народу...

“А хто там ідзе?”, партрэты Янкі Купалы і Францыска Скарыны, акварэлі і жывапіс, прысвечаныя малой радзіме мастака — Нарачанскай зямлі. У яго творчасці жыла неверагодная магія штыхеля і пэндзля, якая зачароўвала сваёй унутранай энергетыкай, якая адкрывала для нас акенца ў іншыя сусветы і туды нас зацягвала, з кожным паваротам — усё больш...

Не буду пералічваць усё значныя творы Майстра, яны вядомыя тым, хто цікавіцца нацыянальнай духоўнай культурай. Шмат гэтых шэдэўраў сёння навечна “прапісаны” ў лепшых музеях краіны, а таксама ў яго імянай Мастацкай галерэі ў пасёлку Нарач Мядзельскага раёна. 11 кастрычніка 2018 года на адкрыцці гэтай сваёй галерэі Васіль Пятровіч так сказаў: “Я ўсё жыццё служыў народу... Гэта той жа народ, сярод якога я жыў, змагаўся, працаваў і якому пастараўся аддаць належнае...” І, сапраўды, ён аддаў беларускаму народу ўвесь свой талент, усё свае сілы і ўсю сваю любоў дашчэнту... Гэта было жыццё са сваім колерам, святлом, водарам, позіркам, дзе мастацтва — форма і сэнс ягонага існавання. А цяпер — нібыта адабрана, ампутавана ў нас тое, што нельга ні аднавіць, ні атрымаць, ні пазычыць.

Яго радзіма — Мядзельшчына. Ягоны голас у мастацтве нагадвае пра важнае і дарагое ў жыцці. І што б ён ні рабіў — ілюстрацыі да твораў беларускай ды сусветнай класікі, станковыя эстампы і акварэлі, малюнкi, жывапісныя палотны — усё адтуль, з памяці дзяцінства і юнацтва, з памяці пра тату-кавалі і маці, якая паўплывала на яго ў сэнсе любові да рысавання. За плячыма — больш за паўстагоддзя “працы і натхнення”. У багажы — калейдаскоп вобразаў, тэхнік і матэрыялаў, тэм, прысвечаных Бацькаўшчыне, вайне і міру, эпохам праз чалавечыя абліччы, людзям і прыродзе Беларусі. А яшчэ ён “рэжысёр” і сапраўдны суаўтар кніг Купалы і Міцкевіча, Коласа і Гаршэка, Багдановіча, Бядулі і Барадзіла, Караткевіча і Навуменкі, Маякоўскага і А.Талстога... Словам, усё жыццё прайшло ў інтэлектуальнай прасторы культуры. А прастора даволі шырокая: вучоба ў Мінскім мастацкім вучылішчы і Беларускай тэатральна-мастацкай інстытуце, дзе ў 28-гадовага Шаранговіча пачалася яркая педагогічная дзейнасць. Ад выкладчыка і загадчыка кафедры графікі — да прафесара, прафэктара і рэктара інстытута — пасля Акадэміі мастацтваў. Апошніе месца працы — дырэктар Музея сучаснага выяўленчага мастацтва, які, дарэчы, з’явіўся ў Мінску

Ілюстрацыі да паэмы А. Міцкевіча “Пан Тадэвуш”.

раткевіча і Навуменкі, Маякоўскага і А.Талстога... Словам, усё жыццё прайшло ў інтэлектуальнай прасторы культуры. А прастора даволі шырокая: вучоба ў Мінскім мастацкім вучылішчы і Беларускай тэатральна-мастацкай інстытуце, дзе ў 28-гадовага Шаранговіча пачалася яркая педагогічная дзейнасць. Ад выкладчыка і загадчыка кафедры графікі — да прафесара, прафэктара і рэктара інстытута — пасля Акадэміі мастацтваў. Апошніе месца працы — дырэктар Музея сучаснага выяўленчага мастацтва, які, дарэчы, з’явіўся ў Мінску

дзякуючы і асабістым намаганням Васіля Пятровіча. Цяпер гэта Нацыянальны цэнтр сучаснага мастацтваў Рэспублікі Беларусь.

Але як бы паспяхова ні складалася педагогічная і грамадская біяграфія Шаранговіча, творчасць займала галоўнае месца ў яго жыцці. Для мяне ён заўсёды быў прафесіяналам высокага палёту са сваімі мастакоўскімі і грамадзянскімі поглядамі на свет, у якім ён жыў і ў якім жылі яго продкі. Нават у ілюстрацыях да кніг, дзе, здавалася б, цяжка выявіць сябе, Шаранго-

віч стварае асабісты свет, але — непарыўна звязаны з задумамі і ідэямі пісьменніка. Такім чынам ён трапляў у “дзясятку”, калі ілюстравалі практычна ўсю паэзію Купалы, “Новую зямлю” Коласа ці “Пана Тадэвуша” Міцкевіча. На мой погляд, акварэлі да “Пана Тадэвуша” — гэта лепшая ў Еўропе выяўленчая эстэтыка кніжнага афармлення паэмы. Упэўнены, работа мастака застанецца прыкладам таго, як трэба ілюстравалі кнігі. Па эмацыйнай выразнасці, па гармоніі элементаў афармлення, па глыбіні і экспрэсіі вобра-

заў, па малюнку, па стварэнні атмасферы тэксту, мне здаецца, няма яму роўных. Таму што ў кнізе “Пан Тадэвуш” Васіль Пятровіч стварыў такую мастацкую форму, якая стала сапраўдным, так скажу, манументальным помнікам кніжна-выяўленчай культуры.

Акрамя таго, успомнім, што ў яго актыве і цудоўныя станковыя творы, сярод якіх моцная серыя каларовых літаграфій “Памяці вогненных вёсак” (Дзяржаўная прэмія Беларусі), “Блакада. 1943 год”, трыпціх “Дзе крыўда адвечная спела”, аркушы “Грачына”, “Ган-

Светлая яму памяць!
Барыс КРЭПАК,
заслужаны дзеяч
мастацтваў Беларусі

МУЗЕЙ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
Новы выставачны корпус
К. Маркса, 24
■ "Рух зямлі". Да 13 лютага.
■ "Выратаваныя мастацкія каштоўнасці". Творы старажытнабеларускага, рускага і еўрапейскага мастацтва XVII—XX стст. са збору Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь, якія прайшлі рэстаўрацыю за 2010 — 2021 гг. Да 13 лютага.

г. Мінск, вул. Леніна, 20. Тэл.: 397 01 63
(экскурсійнае бюро)
■ Выстава "Юрый Карачун. Да 90-годдзя з дня нараджэння. Акварэль, малюнак, жывапіс". Да 31 студзеня.

Пастаянныя экспазіцыі:
■ Старажытнабеларускага мастацтва;
■ Мастацтва Беларусі XIX ст.;
■ Мастацтва Беларусі XX ст.;
■ Рускае мастацтва XVIII—XX стст.;
■ Мастацтва Еўропы XVI—XX стст.;
■ Мастацтва краін Усходу XIV—XX стст.;
■ 50 шэдэўраў.

Выставы:
■ Выставачны праект "Перадзвіжнікі. Рэалізм. Асвета. Бізнес". Да 23 студзеня.

■ Выставачны праект беларускага жывапісца **Леаніда Васільевіча Хобатава** (нар. 1950). Да 30 студзеня.
■ Выставачны праект "Час цыклонаў". Жывапіс і графіка Галіны Нячаевай, прымеркаванага да юбілею аўтара. Да 29 лютага.

■ Інтэрактыўная праграма "Каляндны сьцежкі". Для дзяцей 6–12 гадоў. 3 студзеня ў 12.00 па папярэднім запісе.
■ Інтэрактыўная экскурсія "Ягоа колеру зіма" (для дзяцей 6–12 гадоў). Па 28 студзеня. Для арганізаваных груп па папярэднім запісе.
■ Тэматычная экскурсія "Самыя-самыя..." (6+).
■ Тэматычная экскурсія "Міфы старажытнай Грэцыі і Рыма" (10+).

Увага! Аб'ява!*

Газета "Культура" на конкурснай аснове запрашае на працу:
— журналістаў;
— адказнага сакратара з досведам работы ў праграме Adobe InDesign.
Тэлефон для даведка +375 17 286 07 97

КУЛЬТУРА
ШТОГДЫНЬВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА) ВЫДАВЦА З КАСТРЫЧКА 1991 ГОДУ

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь.
Рэгістрацыйнае пасведчэнне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.
Галоўны рэдактар — КРЫВАНОС Аляксандр Пяліваў; **адказны сакратар** — Ксенія ПЛОДЫЦКАЯ; **рэдактар аддзела:** Ларэна РАЎІН; **аглядальнік рэдакцыі:** Зміцер КОРКЕВІЧ; **назва:** БУНЦЭВІЧ; **назва:** КУДРІНКА, Антон РУДК, Павел САДАУЕЎ, Ілья СВІРІН, Юрый ЧАНЫКЕВІЧ; **спецыяльны карэспандэнт:** Пётр ВАСІЛЕЎСКІ, **мастацкі рэдактар** — Наталія ОВАД.
Сайт: www.kimpress.by. E-mail: kultura@tut.by. Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх. Тэлефоны: (017) 286 07 97, (017) 334 57 23. Тэлефон-факс: (017) 334 57 41. Рахункны адрас: тэл. (017) 286 07 97, 334 57 41. Выдавец — Радацыйна-выдавцаўская ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".
Першы намеснік дырэктара — КРУШЫНСКАЯ Людміла Аляксееўна.
Прэсман: (017) 334 57 41.
220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Чацвёрты паверх. Бухгалтэрыя: (017) 334 57 35.
Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнасна імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдачы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас. Аўтарскія рэдакцыя не рэдагуе і не вяртае. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясучы адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.
*Матэрыял на правах рэкламы.
© "Культура", 2021. Наклад 3152. Індэксы 63875, 638752. Рознічны кошт — па дамоўленасці.
Падыскана ў друку 06.01.2022 ў 18.00. Замова 22.
Рэспубліканскае ўнітарнае прайзямства "Выдавецтва "Беларусь Дом друку".
220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1.
ЛП № 02330106 ад 30.04.2004.

Філіялы музея
МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА І ПАЛОВЫ XIX СТ."
г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а. Тэл.: 358 88 78
Пастаянная экспазіцыя:
■ "Інтэр'еры шляхецкай сядзібы".
■ "Жыццё і творчасць Валенція Ваньковіча".
■ "Сядзібны партрэт XVII — сяр. XIX стст."
■ **Культура і мастацтва першай паловы XIX ст."** Выстава "Архітэктура і пейзаж". Да 14 студзеня.
■ Выстава аўтарскай лялькі і рыны Пракэф'евай "Увасабленне". Да 15 студзеня.

■ **Спектакль тэатра ценяў "Сядзібны прывід"**. Па папярэднім запісе кожную суботу а 12-й і 16-й гадзінах. Для арганізаваных груп кожную гадзіну штодзённа.
■ Сюжэтная-гульнявая праграма "Метамарфозы ў сядзібным доме". У працэсе сюжэтна-гульнявой праграмы ўдзельнікі пазнаёміцца з традыцыямі маскарадных паказаў XVIII стагоддзя, якія наладжваліся як у імператарскіх рэзідэнцыях, так і ў сядзібах знаці, адчуваючы не толькі атмасферу мінулых стагоддзяў, але і з дапамогай інтэрактыўна пазнаёміцца з экспанатамі музейнай калекцыі.
■ Квэст-гульня "Таямніцы старажытнай сядзібы".

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА ў в. РАЎБІЧЫ
Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён. Тэл.: 507 44 69.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстава "Беларускае золата" да 14 студзеня 2022 г.
■ **Батлейка.** Спектаклі адбываюцца кожную нядзелю а 12-й гадзіне. Для арганізаваных груп магчыма арганізацыя комплекснай праграмы з транспартнымі паслугамі, майстар-класамі і пачастункам. Папярэдні запіс абавязковы.
■ "На Каляды ў музеі". Папярэдні запіс абавязковы.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. Няжрасава, 3. Тэл.: 399-09-78
Час працы: **серада-нядзеля з 12:00 да 20:00**
■ Выставачны праект "Тату ў мастацтве. Мастацтва ў тату".
■ Выстава "Зіма, і ўсё зноў упершыню".
■ Выставачны праект "KNITTING ISOLATION OUT: паток. пяцелькі. ізаляцыя".
■ Шостае выстава архітэктурных праектаў Школы архітэктурнага мыслення для дзяцей.

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47.
Тэл.: 242-78-14
Час працы: **аўторак-нядзеля з 12:00 да 20:00**
■ Выстава "Рафаэль. Эпоха Рэнесансу".

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫНАЙ ВАЙНЫ
г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8.
Тэл. +375 (17) 203 07 92, +375 (29) 144 07 92, +375 (17) 327 11 66. **Музей працуе: аўторак, серада, пятніца, субота, нядзеля — з 10.00 да 18.00 (касы да 17.30), чацвер — з 12.00 да 20.00 (касы да 19.30), панядзелак — выхадны.**
Пастаянная экспазіцыя.
■ Часовая экспазіцыя "Бітва за Маскву. Нейміручасць подзвігу". Да 30 студзеня 2022 г.

ДЗЯРЖАЎНАЯ ўСТАНОВА "НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"
г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19
Тэл.: +375 177020602, 20660, +375 295518051, +375 291903149
Палацэвы ансамбль:
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Міжнародны выставачны праект "Castrum doloris. Пахавальны цырыманіяль нясыжскага двара" — у складзе пастаяннай экспазіцыі.
■ Виртуальная выстава "Нясвіж — здымаць сусветнай культуры".
■ Выстава "Добрыя весткі. Паштовая карэ-

спандэнцыя XX ст." Па 28 лютага ў Малой выставачнай зале Палацавага ансамбля.
■ Экспазіцыя работ Анастасіі Фіцавівай "Стары Брэст-Нясвіж".
Па 14 сакавіка 2022 г. у Вялікай выставачнай зале палаца Радзівілаў.
■ Выставачны праект Максіма Пятруля "de Канструкцыя". Па 3 ліпеня 2022 г. у залах Палацавага ансамбля.

Ратуша:
г. Нясвіж, вул. Савецкая, 3
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Аглядная музейная экскурсія "Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы XVIII — 1-й палове XIX стст."
■ Экскурсія з элементамі гістарычнай гульні "Музейныя вандроўкі".
■ Мультимедыйны праект "Жанчыны ў гісторыі роду Радзівілаў".
Слупская брама: Падрэабязную інфармацыю можна даведацца па тэлефоне (+3751770) 20602, (+3751770) 20660 альбо на сайце niasvizh.by.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР" г.п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць.
Тэл.: (8-01596) 2 82 90, (8-01596) 2 82 70.
■ **Прамая тэлефонная лінія** з намеснікам дырэктара па навуковай і асветніцкай рабоце Навіцкай Вольгай Васільеўнай. Пытанні можна задаць па тэлефоне: 801596 36295. 15 студзеня з 10.00 да 11.00.

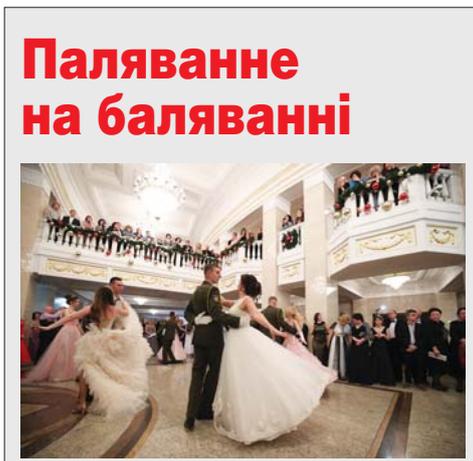
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ І Рэспубліканскі адкрыты фестываль-конкурс фартэп'янаў "Музычны Свет" пройдзе ў завочнай форме ўдзелу ў перыяд з 23.12.2021 па 14.01.2021. У Палажэнні вызначаны парадак правядзення дадзенага конкурсу.
■ Выстава ёланчых цацак "Каля казанчай ёлкі" Віцебскага калекцыянера Наталлі Кавалёвай. Па 31 студзеня ў Слановай зале Мірскага замка.
■ Тэатр "Шатландскай пяхоты".
■ Виртуальная экскурсія "Зборя гонару і адавіг".

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

■ 9 — Канцэрт "Штраўда запрашае..." (12+). Дырыжор — Мікалай Калядка. Пачатак у 18.00.
■ 13 — **Вялікі навагодні бал** (12+). Дырыжоры — Іван Касцяцін, Алег Лясун, Уладзімір Авадок. Пачатак у 20.30. **Вялікі навагодні бал працягнецца да 03.00 гадзін ночы.**
■ 15 — "Канёк-Гарбунок" (балет у дзвюх дзеях) Р. Шчадрына (6+). **ПРЭМ'ЕРЫ.** Дырыжор — Мікалай Калядка. Пачатак у 19.00.

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛЬКА"

■ 12 — "Мама для маманяня" (казка на 1 дзёну) Д. Няпомнячай. Гульнёва-забаўляльная праграма "Падарожжа на лядзінах" (3+). **Брэсцкі тэатр лялек.** Пачатак у 11.00.
■ 13 — "Марозка" (казка на 2 дзёні) М. Шурынава (3+). Пачатак у 11.00.

Паляванне на баляванні
Баляў становіцца ўсё больш. Яны не абмяжоўваюцца азначэннем "школьных" ці "выпускных", а вяртаюцца да карнавальнай шыкоўнасці, сюрпрызаў-цікавак і звычайнай чалавечай цеплыні, як гэта было ўласціва не столькі былым каралеўска-царскім рэаліям, колькі беларускаму шляхецкаму побыту. Нагадаем, што развіццё сучасных бальных традыцый ішмат у чым пачалося з нашага Вялікага тэатра: 13 студзеня, як заўжды, там пройдзе вечарова-начны баль. Ужо ў 13-ы раз!

Надзяя БУНЦЭВІЧ /

Такі збег "нешчаслівых" лічбаў у тэатры лічыць добрай прыкметай. І справа тут не ў адмове ад забаванаў, а ў фантазіі, памножанай на зацікаўленасць і працу. Бо творчыя прадумак для будучага балу — папраўдзе безліч. З дапамогай некалькіх "касметычных" штрыхоў па ўпрыгожванні інтэр'еру тэатра на гэтую ноч вырашана ператварыць у старадзійны замак. І напоўніць яго карнавальнымі маскамі, прынцамі-фрэйлінамі-блэзнамі. Сярод ганаровых гасцей — Уршуля Радзівілаў, Дэмафен, Дыяніс, Шахеразада, прынцэса Турандот, Пікавая дама, Кароль з Каралевай.

Пачнецца ўрачыстасць з замкавай містэрый — "Каляндная вяртэля" з удзелам дзяцей, што займаюцца ў музычным тэатры-студыі пры нашым Вялікім. Потым падгулледжана чайная цырымонія — па ўсіх кітайскіх законах.

Фэе розных паверхаў будзе падзелена на зоны (і цудоўныя фотазоны!), дзе кожны зможа знайсці сабе штосьці да густу: прадказанні астралага, гаданне на картах, на кававай гушчы, канцэртныя праграмы ("Карнавальная ноч", "Танга, любоў мая..."), прэзентацыі, майстар-класы (па сінтэчным баі, роспісу веераў, па ўсходніх танцах), квэсты, гульні, дэгустацыі, караёк (між іншым, у дзёне з малалымі ды прыгожымі опернымі зоркамі Вольгай Маліноўскай і Дэмітрыем Шабеем), іншыя інтэрактыўныя. Сярод лакаўшчы — калідор жахаў, таямнічы грот, склеп з Прывідам — усяго не пералічыць.

Вялікая зала збярэ ўдзельнікаў балю на тэматычны канцэрт "Кяханне, інтрыгі, жарсці каралёў", дзе артысты тэатра паўстануць у нечаканых для іх і для нас абліччах. Надзвычай багатая на розныя стылі і жанры будзе ўласна танцавальная частка вечарыны. Ну а завершыцца баль (пэўна, каб пераканацца, што нікога ў закуточку не забылі) на пляцоўцы перад тэатрам, побач з фантанам, дзе энергія арганізатараў балю не перастае фантазіраваць. Менавіта тут, змяніўшы зорак тэатра на нябесныя святлы, можна будзе адначасова стаць сведкам вогненнага шоу.

Таму хутчэй шыйце бальныя сукенкі, фракі, карнавальныя строі — і сустракайце стары Навы год у добрай кампаніі з вялікімі артыстамі Вялікага тэатра.

